

ДРУГА КНИГА ЦАРІВ. *

¹ По смерті Ахабовій відпали Моабії від Ізраїля.

² Охозія впав був через ґрату в своїй верхній сьвітлиці в Самарії та занедужав; і послав він послы й повелів їм: Ійдіте, поспитайте в Беел-Себула, Екронського бога, чи я одужаю з сієї недуги моєї?

³ Ангел же Господень сказав до Ілії Тесбія: Ось ійди лишень зустріч послам царя Самарийського та й промов до них: Хиба в Ізраїлі та нема Бога, що ви йдете питати в Беел-Себула, Екронського бога.

⁴ За се ж, тако глаголе Господь: Із постелі, що ліг еси на її, ти вже не встанеш, а мусиш умерти. І пійшов Ілия (і сказав їм).

⁵ І вернулись послы, а він питає: Чому ви вернулись?

⁶ Відказують йому: Вийшов зустріч нам чоловік; та й сказав нам: Вернітесь до царя, що вас послав і скажіть йому: Хиба в Ізраїлі та нема Бога, що ти посилаєш питати в Беел-Себула, Екронського бога? За се не встанеш ти з постелі, що ліг на її, а мусиш умерти.

⁷ І питає їх: Який собою той чоловік, що вийшов зустріч вам і сказав таке вам?

⁸ Відказали йому: Чоловік той цілий волохатий, а чересла підперезані шкуряним поясом. І каже він: Се Ілия Тесбій.

⁹ І послав до його полусотника з його півсотнею. Сей прийшов до його, а він седів на верху на горі, й промовив до його: Чоловіче Божий, царь повеліває: зійди з гори.

---

*

: Зветься також: Четверта книга царів.

10 Ілия ж відказав і промовив до полусотника: Коли я чоловік Божий, так нехай зійде з неба огонь та й пожере тебе й твою полусотню. І зійшов із неба огонь і пожер його й його півсотню.

11 І послав царь другого отамана над півсотнею вкупі з його півсотнею. Той прийшов та й каже: Чоловіче Божий, так говорить царь: зійди скоренко вниз.

12 Ілия ж відказав і рече йому: Коли я чоловік Божий, нехай спаде огонь із неба й пожере тебе й твою півсотню. І спав огонь Божий з неба та й пожер його й його півсотню.

13 Тоді послав ще третього отамана над півсотнею вкупі з його півсотнею. Пійшов той, й як прийшов, упав навколішки перед Ілиєю та й промовив, благаючи: Чоловіче Божий! не погорди душею моєю й душами сих пятьдесятьох рабів твоїх.

14 Ось бо упав огонь із неба й пожер обох перших отаманів над півсотнями; тепер же душа моя не буде погорджена перед тобою.

15 І рече ангел Господень до Ілії: Ійди з ним, не лякайся його. І встав і пішов із ним до царя.

16 І сказав йому (цареві): Так глаголе Господь: За те, що ти послав послі, щоб вони поспитали в Беел-Себула, бога Екронського, — наче б в Ізраїлі не було Бога, щоб питати про слово його, ти не зійдеш із постелі, що ліг на їй, а мусиш умерти.

17 От і вмер він по слову Господньому, що проказав Ілия; а брат його Йорам став царем намість його — у другому році Йорама, сина Йосафатового, царя Юдейського, бо в його не було сина.

18 Проче про Охозію, що він чинив, те прописано в книзі лістописній царів Ізрайлевих.

2

¹ Того часу, як Господь схотів взяти Ілію у вихрі на небо, йшов Ілія з Елисеєм із Галгалу.

² І сказав Ілія до Елисея: Зостанься тут, бо Господь послав мене в Бетель. Та Елисей відказав: Так певно, як Господь живе, не покину тебе. От і пішли вони в Бетель.

³ І повиходили сини (ученики) пророцькі, що були в Бетелі, до Елисея та й кажуть йому: Чи знаєш, що Господь сьогодні вознесе пана твого над головою твоєю? Відказав він: І я се знаю; мовчїть!

⁴ І рече йому Ілія: Елисею, зостанься тут, бо Господь посилає мене в Ерихон. Він же відказав: Так певно, як Господь живе, й так вірно, як ти живеш, я не покину тебе. От і пішли вони в Ерихон.

⁵ І повиходили сини пророків, що були в Ерохоні до Елисея, та й промовили до його: Чи знаєш, що Господь сьогодні вознесе твого пана над головою твоєю? Відказав він: І я се знаю; мовчїть!

⁶ І рече Ілія до його: Зостанься ж тут, бо Господь послав мене на Йордань. Він же відказує: Так певно, як Господь живе, й як ти живеш, не покину тебе! От і пішли вони обидва.

⁷ П'ятьдесять же чоловіка синів пророцьких пішли на бік та й стояли оддалеки їх, вони ж оба станули над Йорданню.

⁸ І взяв Елія гуню свою, згорнув її та й ударив по воді, й розступилась вода на обидва боки, так що вони обидва перейшли по сусї.

⁹ Як перейшли, промовив Ілія до Елисея: Прости, що тобі вчинити, перш ніж буду взятий від тебе. Відказав Елисей: Нехай би у мені було удвоє духа, що в тобі.

¹⁰ І сказав той: Важкого просиш. Та коли бачити меш, як я буду взятий від тебе, так воно й станеться;

коли ж не побачиш, то не станеться.

11 Тим часом, як вони в такій розмові йшли далій, з'явилась несподівано поломяна колесниця з поломяними кіньми. Вони їх розлучили, й понесли Ілію в бурі на небо.

12 Вбачаючи се, Елисей закричав: Батеньку мій, батеньку! ой колеснице Ізрайлева й візнице його! Та не бачив його більш. І захопив одержу свою та й роздер надвоє.

13 І підняв Іліїну гуню, що впала з його, й вернувся та й став на березі Йордані.

14 І взяв гуню Іліїну, що з його впала, й вдарив нею по воді, та вода не розступилась. І сказав він: Де ж є Бог Іліїн? І вдарив вдруге по воді, й вона розступилась сюди й туди, й перейшов Елисей.

15 І побачили сини пророків, що були в Ерихоні навпроти, та й промовили: Дух Іліїн опочив на Елисеї. І пійшли зустріч йому, й вклонились перед ним до землі;

16 І промовили до його: Ось у нас тут, у твоїх рабів, пятьдесят кріпких мужів; нехай йдуть та шукають пана твого; може дух Господень заніс його та покинув на котрій горі, або на якій долині. Він же сказав: Не посылайте.

17 Як же вони всиловувались аж надто, сказав він: То посылайте. І послали вони пятьдесят чоловіка, й шукали три дні, та не знайшли.

18 І вернулись до його, покіль він гаявся у Ерихоні. І сказав їм: Чи я ж вам не казав, щоб не ходили?

19 І казали міські люде Елисеєві: Гарний видом сей город, як сам бачиш, добродію, та вода непогожа, й земля не родить.

20 І промовив він: Принесіть мені нову посудину й вкиньте соли туди. Як же ж вони принесли,

21 Пійшов він до криничаного жерела, вкинув соли,

й рече: Так говорить Господь: Я зробив сю воду здоровою, тепер уже не буде від неї ні смерті, ні невроджаю.

²² Так і зробилась вода погожою по сей день, по слову, що промовив Елисей.

²³ Звідти ж пішов він у Бетель. Як же він ішов дорогою, повибігали малі діти з городу та й сьміялись із його, покликуючи: Ходи лисий, ходи лисий!

²⁴ Він же обернувся і, побачивши їх, прокляв їх імям Господнім. І вийшли дві ведмедиці з гаю та й роздерли сорок і двоє дітей.

²⁵ Звідти подався він на Кармель-гору, а відсі вернувся в Самарію.

3

¹ Йорам Ахабенко зробивсь царем Ізрайлевим у Самарії у вісімнадцятому році Йосафатовому, царя Юдиного, та й царював дванадцять год.

² І чинив він таке, що було Господеві не до вподоби, однакже не так, як його батько й мати, бо він звалив стовпи Баалові, що поставляв отець його;

³ Та все ж держався він твердо гріхів Еробоама Набатенка, що доводив до них Ізраїля, і не покидав їх.

⁴ Меса ж, царь Моабіїв, мав великі стада й вистачав цареві Ізрайлевому раз-по-раз по сотні тисяч овець і по сотні тисяч баранів із рунами.

⁵ Як же вмер Ахаб, відпав царь Моабійський від царя Ізрайлевого.

⁶ І вирушив царь Йорам того часу з Самарії та й перегледів усього Ізраїля;

⁷ А Йосафатові, цареві Юдиному, повелів з'ясити: Царь Моабіїв одпав од мене; чи не схочеш йти зо мною воювати Моабіїв? Той відказав: Добре! Як ти, так і я; як твій люд, так і мій; як твої коні, так і мої коні.

⁸ І питає він: По якій дорозі двинемо? Відказав: По дорозі через степ Едомський.

⁹ От і двинули царь Ізраїлів, царь Юдейський і царь Едомський, і йшли вони обходом сім день, і не стало води війську й скоту, що йшов за ними.

¹⁰ І промовив царь Ізраїлів: Ой лишенько! скликав Господь сі три царі докупи, щоб їх подати Моабові на поталу.

¹¹ Йосафат же каже: Чи нема тут якого пророка Господнього, щоб нам поспитати Господа через його? І відказав один ізміж слуг царя Ізраїлевого: Є тут Елисей Сафатенко, що (вслуговуючи) подавав Ілії воду на руки.

¹² І каже Йосафат: У сього є слово Господне. От і пійшли до його царь Ізраїлський, та Йосафат, та царь Едомський.

¹³ Елисей ж сказав цареві Ізраїлевому: Що між мною й тобою? Іди до пророків отця твого та до пророків матері твоєї. Царь же Ізраїлів каже йому: Чи вже ж Господь скликав сі три царі, щоб їх подати Моабові на поталу?

¹⁴ І рече Елисей: Так певно, як живе Господь Саваот, що в його службі стою, коли б я не вважав на Йосафата, царя Юдиного, так на тебе я б не споглянув і не позирнув.

¹⁵ Тепер же покличте мені грача на гуслах. І як той дзвонив у струни, найшла на його рука Господня.

¹⁶ І він промовив: Тако глаголе Господь: Копайте по сій долині рови за ровами;

¹⁷ Так бо глаголе Господь: Не бачити мете ні вітру, ні дощу, а ся долина сповниться водою, так що й ви й скотина ваша пити мете;

¹⁸ Та се ще мала річ у Господа: він подасть вам і Моабіїв на поталу,

19 І ви збудите всі утверджені городи й всі головні городи, позрубете всі плодючі дерева, позабиваєте всі криничні джерела, й всяке добре поле попусете каміннем.

20 І ось на завтра уранці, о тій добі, як приносять хлібову жертву, ринула разом вода дорогою Едомською, й земля сповнилась водою.

21 Як довідалися ж Моабії, що царі наступають їх воювати, то й скликали всіх, що годились до зброї, та й уставились на гряниці.

22 Уранці ж рано, як сонце заблиско над водою, показалаась Моабіям вода червоною наче кров.

23 І гукали вони: Се кров! Певно царі вдарили один на одного та й зробили різанину проміж себе. Нуже тепер на здобич, Моабії!

24 І наблизилися до Ізраїльського табору. І вирушили Ізраїлитяне та й ударили на Моабіїв так, що ті кинулись навтеки перед ними; вони ж усе вганяли за ними та й побили Моабіїв.

25 І поруйнували городи, усе ж добре поле попусували, кидаючи кожен чоловік по каменеві, й позабивали всі водяні джерела, та й повирубували все плодюче дерево, так що тільки камінне осталося в Кир-Харешеті. А пращовики обступили та й зруйнували його.

26 І побачив царь Моабійський, що мусить полягти в бою, й взяв із собою сімсот чоловіка взброєних мечами, щоб пробитись до царя Едомського; та не вдалось їм се.

27 І взяв він свого перворідня, що мав царювати після його, та й приніс його у всепаленне на мурі. Се роздратувало так Ізраїля, що вони відступились від його та й вернулись у свою землю.

4

1 Одна з жінок синів пророцьких, голосючи, промовила до Елисея: Мій муж, твій раб, умер, а ти знаєш, що він, твій раб, був богобоязний по всяк час; тепер же прийшов позичальник і хоче моїх обох хлопців забрати в невольники.

2 Елисей відказав їй: Що ж маю тобі вчинити? Скажи мені, що в тебе є в господі? Вона сказала: Нема нічого в твоєї служебки в хатині, як олійна посудина, а в їй трошки олії.

3 І сказав він: Йди, напозичай порожнього посуду по всіх сусідах твоїх, та назбірай не трохи;

4 Тоді ввійдеш, позасовуєш двері позад себе й синків твоїх та й наливати меш в кожную посудину, а котра буде повна, відстав на бік.

5 І пійшла вона від його та й засунула за собою й за синками своїми двері; вони їй подавали, а вона, знай, наливала.

6 Як же посуду були вже повні, каже синові своїму: Подай ще посудину. Відказує він: Нема більш посудини. І не текло більш олії.

7 Як же пійшла вона й оповідала се Божому чоловікові, сказав він їй: Іди, продай олію та й заплати твою позичку, а з останку жити меш сама й сини твої.

8 Одного дня прийшов Елисей в Сунам. Там жила багата жінчина, й запросила його, в неї трапезувати. От він що-разу, як ійде було мимо, заверне туди попоїсти.

9 І каже вона раз чоловікові: От я постерегаю, що сей Божий чоловік, що попри нас проходить, є святий.

10 Змуруймо ж невеличку верхню світлицю та й поставмо йому там ліжко, стола, стільчика й каганець, щоб, як зайде коли, так і притулився там.

11 Одного дня прийшов він ізнов, і зайшов у верхню світличку та й відпочивав там;

12 І звелів слuzі своїму Гіезієві: Поклич сюди тую Сунамійку. І покликав той її, й прийшла вона до його.

13 І звелів йому: Скажи лишень їй: Оце ти так дбаєш про нас; що ж би вчинив я про тебе? Може треба перемовитись за тебе з царем або з гетьманом? Та вона відказала: Ні, я живу собі серед мого люду.

14 І спитав він: Що ж би таке про неї вчинити? Відказав Гіезій: Та ось, сина в її нема, чоловік же її старий.

15 І звелів він: Поклич її близче. Той кликнув її, й ввійшла вона в двері.

16 І сказав він: Через рік о сім часі держати меш на руках синка. Вона ж каже: Ой ні, добродію, чоловіче Божий! не обманюй служебки твоєї!

17 І завагоніла жєнщина й породила о тім часі другого року сина, як заповів їй Елисей.

18 Як же хлопчик підріс, пійшов одного дня до батька свого до жєнцїв:

19 І кволитьсєя батькові своїму: Голова моя, голова болить! Той же звелів слuzі: Одведи його до матусі.

20 І взяв той хлопя та й одвів до матері. І седіло воно до самих обід на колінах у її, й вмерло.

21 І пійшла вона, положила його в Божого чоловіка на постелі, зачинила двері й пійшла;

22 І кликнула чоловіка свого й каже: Пошли до мене котрого слугу з ослицею, поїду хутко до чоловіка Божого, та зараз і вернусь.

23 Він же каже: Чого тобі до його? Хиба сьогодні новомісячче, чи субота? Та вона відказала: Дарма, таки пійду.

24 Осідлавши ослицю, звеліла слuzі: Веди й іди. Не гай мене в дорозі, докіль не скажу.

25 От і поїхала та й прибула до чоловіка Божого на Кармель-гору. Як же загледів її чоловік Божий оддалік, сказав слuzі своїму: Та се ж Сунамійка!

26 Біжи зараз їй зустріч та поспитай: Чи все гаразд у тебе? Чи все гаразд у чоловіка? Чи гаразд із хлопцям? Відказала вона: Гаразд.

27 Як знялась вона на гору до чоловіка Божого, обняла йому ноги. І приступив Гіезій, щоб одвести її. Чоловік же Божий сказав: Лиши її, бо вона тяжко сумна, а Господь потаїв се від мене й не об'явив мені.

28 І каже вона: Чи я ж прохала сина в мого добродія? Чи я ж бо не казала: Не обманюй мене?

29 І звелів Гіезієві: Підпережи чересла твої, возьми палицю мою в руку та й іди. Коли зустрінеш кого, не вітай його, а коли хто вітати ме тебе, не дякуй! та й положи палицю мою на лице хлопяткові.

30 Мати ж хлопчикова промовила: Як певно, що Бог живе, й як певно, що ти живеш, я не покину тебе! Тоді метнувсь він і пійшов слідом за нею.

31 Гіезій же випередив їх, та й положив палицю на лице в хлопятка. Та не було ні голосу ні слуху. І вернувся зустріч йому й з'ясував: Хлопя не прокинулось.

32 Як же ввійшов Елисей в господу, знайшов хлопятко мертве — лежить у його на постелі.

33 І ввійшов він, засунув двері від їх, та й молився Господеві;

34 Тоді нахилився над хлопятком, і притулив уста свої до його уст, очі свої до його оченят і руки свої до його рученят, та й пригорнувся до його, й огрілось тіло в хлопятка.

35 І знявся ізнов, походив по світлиці сюди й туди, підойшов та й схилився над ним. І чхнуло хлопя сім раз, та й розкрило оченята хлопятко.

36 І кликнув тоді Гіезія й звелів: Поклич сюди

Сунамійку. І як увійшла покликана, сказав він: Возьми синка твого.

37 І приступила вона й упала йому в ноги та й уклонила до самого долу; тоді взяла синка свого й вийшла.

38 Елисей же пійшов знов у Галгал. А була тоді голоднеча в тій землі; ученики пророцькі сідли перед ним. І звелів він слuzі своїму: Постав найбільшого казана та й звари юшку синам пророцьким.

39 І пійшов один у поле, щоб назбирати зела, й знайшов дику вчю ростину, нарвав із неї овоців повну одежину, й прийшов та й накришив їх в котел з юшкою, бо вони не знали їх.

40 І налили їм їсти; та скоро вони покушали юшки, закричали, кажучи: Смерть у казані, чоловіче Божий! і не змогли їсти.

41 Він же сказав: Принесіть лишень борошна сюди. І всипав муку в казан та й звелів: Наливай людям, нехай їдять. І не було вже нічого шкідного в кітлі.

42 Прийшов чоловік із Баал Салиси та й приніс чоловікові Божому первоплід хліба — двацять ячмінних боханців і стовченого зерна в саквах. І звелів Елисей: Дай людям, нехай їдять.

43 Слуга ж його відказав: Що тут класти перед сотнею чоловіка? Він же каже: Дай людям, нехай їдять, так бо говорить Господь: Їсти муть, та ще й зостанеться.

44 І положив перед ними, й їли вони, ще й зісталось, по слову Господньому.

5

1 Нееман, гетьман царя Сирийського, був великим чоловіком у свого пана й високо поважаний, бо через

його дарував Господь побіду Сирийцям; і був він чоловік хоробрий, але прокажений.

² Раз у поході зайняли Сирийці дівчинку з землі Ізраїльської в полонь, і вона служила у супруги Неєманової.

³ І сказала вона своїй пані: Ой коли б мій пан та побував у пророка, що в Самарії, той вигоїв би його з прокази.

⁴ І пішов він до свого пана та й переказує йому: Так і так говорить служебка, що з землі Ізраїльської.

⁵ І каже царь Сириський: Йди, та побувай у його, а я пішлю письмо до царя Ізраїльського. От і вибрався він і взяв із собою десять талантів срібла, шість тисяч секлів золота й десять перемін одежі;

⁶ І передав цареві Ізраїльському лист, а в йому стояло: Як прийде сей лист до тебе, так знай, послав я до тебе слугу мого Неємана, щоб ти вигоїв його з прокази.

⁷ Як прочитав царь Ізраїльський письмо, так роздер на собі одежу та й каже: Хиба ж я Бог, що робить і мертвими й живими, що він мені приказує, вигоїти чоловіка з його прокази? Тепер вам явно, як він шукає зачепки!

⁸ Скоро ж довідавсь Елисей, чоловік Божий, що царь Ізраїльський роздер одіж на собі, послав до царя й велів сказати йому: Нащо роздер еси одіж на собі? Нехай лиш прийде до мене, так знати мете, що в Ізраїлі є пророк.

⁹ От і прибув Неєман із кіньми своїми й колесницею перед ворота господи Елисеїної.

¹⁰ І вислав Елисей слугу до його й звелів сказати: Йди та викупайся сім раз у Йордані, так тіло твоє знов посьвіжіє й будеш чистим.

¹¹ Неєман розгнівавсь та й відойшов із словами: А я думав, що він до мене вийде й, приступивши, призове

ймя Господа, Бога свого, й доторкнеться рукою своєю прокази та уздоровить мене.

¹² Чи то ж ріки Дамаські, Абана та Фарфар не кращі, ніж води в Йордані? Хиба ж мені не можна було б викупатись у них та й очиститись? От і одвернувся й відойшов в гніві.

¹³ І приступили слуги його й промовили до його словами: Коли б тобі, батеньку, пророк наказав зробити що важке, так хиба ж ти не зробив би? А надто, коли він тобі сказав: Викупайсь, так будеш чист.

¹⁴ І пішов він та й викупавсь сім раз у Йордані, поринаючи, як звелів чоловік Божий, й оськіжіло тіло його, як у молодого хлопця, і він очистивсь.

¹⁵ І вернувся він із усіма супровідниками своїми до чоловіка Божого, а прибувши, приступив перед його та й каже: Знай, тепер я зрозумів, що нема Бога на всій землі, тільки в Ізраїлі. Прийми ж гостинець від слуги твого.

¹⁶ Він же каже: Так певно, як живе Господь, що стою в його службі: не прийму нічого! І хоч той намагався, щоб узяв, він затявся брати.

¹⁷ І сказав Неєман: Коли не хочеш, так нехай мені, слугі твому, дадуть землі, скільки зможуть повезти два мули, бо твій раб із сього часу не приносить мені всепалення, ні іншої жертви ніяким іншим богам, тільки Господеві.

¹⁸ Та в одному тільки нехай Господь вибачить кметеві твому: коли мій пан піде в Риммонів храм, щоб там помолитись, і обіпреться при тому на мою руку, так що з ним і я припаду 'к землі в Риммоновому храмі, так нехай Господь вибачить у тому твому кметеві.

¹⁹ Він же рече йому: Йди з упокоєм. І відіхав той від його, та й уїхав невелику просторонь дороги;

20 Аж ось сказав (собі) слуга Елисея, Божого чоловіка: Ощаджував мій пан сього Сирийця Неємана та й не прийняв того, що він привіз. Так певно, як живе Господь, мушу наздогнати його та й випрошу що небудь.

21 От і побіг Гіезій нагонця за Неєманом. Неєман же, постерігши, що він біжить, скочив із колесниці зустріч йому та й питає: Чи все гаразд?

22 Відказав той: Усе. Послав мене пан мій і звелів сказати тобі: Саме прийшло до мене з Ефраїмових гір двоє молодиків із синів пророцьких; тож дай про їх талант срібла та дві переміни одежі.

23 І відказує Неєман: Зроби мені ласку й возьми два таланти! Та й упросив його й завязав два таланти срібла в два мішки й дві переміни одежі та й оддав те двом слугам своїм, і понесли вони поперед його.

24 Дійшовши ж він до узгірря, узяв (все) од них, сховав у господі й одпустив людей, і вони відійшли.

25 Як же він увійшов до свого пана, спитав Елисей: Звідки, Гіезію? Він відказав: Твій кмить не виходив нікуди.

26 Він же рече йому: Хиба дух мій не був при тому, як вернувся назустріч тобі той чоловік із своєї колесниці? Оце ж ти здобув гроші, й здобув одіж, щоб закупити оливні сади, виноградники, вівці, воли, раби й рабині;

27 Але ж і проказа Неєманова вчепиться тебе й твоїх потомків по вічні часи. І вийшов він од його, побілівши, як сніг, від прокази.

6

1 І сказали пророцькі сини (ученики) Елисеєві: Як бачиш, місце, де живемо при тобі, нам потісне;

² Пійдемо лишень на Йордань, і нехай там кожен візьме по дереву, щоб спорядити нам місце, й осістись на йому. А він сказав: йдіть.

³ Один же між ними просить: Зроби нам ласку, йди з кметями твоїми. І сказав він: Добре! йду з вами.

⁴ От і пійшов із ними. Як же дійшли до Йордані, почали рубати дерево.

⁵ Тим часом як один рубав деревину, упала сокира його з топорища в воду. І крикнув він: Ой добродію! а вона ж позичена.

⁶ Чоловік же Божий рече: Де вона впала? Як же показав йому місце, вирубав він ціпок, кинув туди, й ось сокира сплила.

⁷ Він і каже: Лови! той простяг руку й взяв її.

⁸ Царь Сирийський вирушив війною проти Ізраїлитян і перемовлявсь із слугами своїми та й сказав їм: У тому а тому місці заляжемо залягом.

⁹ Чоловік же Божий, послав до царя Ізраїльського сказати: Остерігайся проходити тим місцем, бо там залягли Сирийці.

¹⁰ І послав царь Ізраїльський на те місце, що вказав йому чоловік Божий. І так остерегав його що-разу, й він устерігся там, де вказано, не раз та й не два.

¹¹ І стревожилось серце царя Сирийського про сю річ, і скликавши свої слуги, каже їм: Чи не виказали б ви мені, хто мене зраджує цареві Ізраїлевому?

¹² І відказав один ізміж слуг його: Ні, пане мій, царю; тільки пророк Елисей, що в Ізраїлі, переказує цареві Ізраїльському й ті слова, які ти промовиш ув опочивній свѣтлиці.

¹³ І повелів він: Йдіте та дивітесь, де він, щоб мені послати та й піймати його. Як же сказано йому: Він у Дотаїмі,

¹⁴ Послав туди коні й колесниці й потужню купу військову. Пійшли вони в ночі та й обняли город.

15 Уранці рано встав слуга чоловіка Божого й вийшов, аж се облягла військова купа з кіньми й колесницями навкруги місто. І каже йому слуга його: Ой горе, паноньку! що нам оце почати?

16 Він же сказав: Не лякайся, бо тих, що з нами, більш, аніж тих, що з ними.

17 І моливсь Елисей й промовляв: Господи! відкрий йому очі, щоб він бачив! І відкрив Господь слuzі очі, й вбачав він, як гора навкруги Елисея була заповнена кіньми й поломяними колесницями.

18 Як же Сирийці двинули проти його, моливсь Елисей Господеві й промовляв: Удар же сих людей сліпотою! І вдарив їх сліпотою, як моливсь Елисей.

19 І рече їм Елисей: Се не та дорога й не той город; йдїте за мною, так я приведу вас до того чоловіка, що ви шукаєте. І привів їх у Самарію.

20 Як тільки ж прийшли вони в Самарію, рече Елисей: Господи! відкрий їм очі, щоб вони бачили. І відкрив їм Господь очі, й вони побачили себе в середині в Самарії.

21 Як же побачив їх царь Ізраїлів, питає в Елисея: Чи мені їх вистинати, батьку?

22 Він же відказав: Не вбивай їх. Хиба ти заповонив їх мечем твоїм і луком твоїм, щоб їх убивати? Постав перед ними їду та воду, нехай їдять і пють, а тоді нехай йдуть до свого пана.

23 І звелїв наготовити їм великий пир, і як вони понаїдались і понапивались, відпустив їх, і пійшли вони до свого пана. З того часу не було нападу Сирийців на Ізраїль-землю.

24 І сталось опісля, що царь Сирийський Бенадад постягав докупи всю військову силу свою та й двинув і обложив Самарію.

25 І настала велика голоднеча в Самарії, й дійшло

до такого скруту, що осяляча голова стояла вісімдесять срібних секлів, а четвертина міри голубячого гною п'ять срібних секлів.

26 Як вийшов раз царь Ізраїлський на мур, заголосила до його якась жінчина та й просить: Поможи мені, добродію мій, царю!

27 Він же відказав: Коли тобі не pomoже Господь, так із чого я поможу тобі? з току, чи з вино-тискарні?

28 І спитав у неї царь: Що тобі треба? Відказала ж вона: Отта жінка говорила мені: Дай сина твого, щоб ми сьогодні з'їли його, а завтра з'їмо мого сина.

29 От ми зварили мого сина та й ізїли, а як на другий день я сказала їй: Давай же сюди твого сина, щоб нам його з'їсти, то вона свого сина сховала.

30 Як почув же царь, що жінчина таке говорить, роздер одежу на собі, й ходив по мурі, і бачив люд, що на тілі в його волосяне веретище.

31 І каже він: Нехай Бог учинить мені се й те, та ще й причинить, коли голова Елисеїна зістанеться сьогодні в його на плечах.

32 Як седів же Елисей в своїй хатині й значні люде седїли в його, післав царь від себе чоловіка. Перше ж ніж посланець дійшов до його, рече він значнім людям: А знаєте ви, що сей син душогубця послав до мене, щоб стяти мені голову? Гледїте ж, скоро посланець надїде, зачинїте двері та й не допустїть увїйти, бо ось, чути вже тупанне пана його за ним.

33 Ще він промовляв до них, аж прибув царь до його та й каже: Бачиш, яке лихо від Господа! Чого ж іще мені визирати від Господа?

7

1 Елисей же заговорив: Слухайте слово Господне! Тако глаголе Господь: Завтра о сїй добі міра

пшеничної передньої муки буде в воротах в Самарії по одному секлеві, а дві мірі ячменю тоже по одному секлеві.

² І відказав лицарь, що на його руку опирався царь, чоловікові Божому: Коли б Господь і отвори починив у небі, то й тоді як би воно могло статись? І відказав він: Побачиш своїми очима, та не їсти меш.

³ Було ж чотири чоловіка прокажених, за ворітьми, й мовляли вони один одному: Чого нам тут седіти та дождити смерті?

⁴ Коли поважимося увійти в город, байдуже, город опанувала голоднеча, й ми там помремо; зістанемося ж тут, мусимо й тутеньки померти. Тож ходімо в Сирийський табір. Зіставлять нас в живих, так жити мемо; а повбивають, ну, то й помремо.

⁵ От і піднялись у вечірньому мороці, щоб йти в Сирийський табір. Як же дійшли до краю Сирийського табору, не було там ні чоловіка.

⁶ Бо дав Господь так, що в Сирийському таборі стало чути тупанне коней й гуркіт колесниць та великого війська, так що вони мовляли одно одному: Певно царь Ізраїлів понаймав царів Гетійських і царів Египецьких, щоб напасти на нас!

⁷ От і рушили та й побігли в омраці, й покинули свої намети й коні й осли — ввесь табір як стояв, та й повтікали, аби вихопитись із душею.

⁸ Як же ті прокаженні прийшли до краю табору, увійшли вони в один намет, їли й пили, нахапали срібла, золота й одежі та й вийшли, те поховати. Потім зайшли в другий намет, набрали й там та й поховали.

⁹ Далій же кажуть один одному: Не так ми зробимо: Сей день є дньом доброї вісті. Коли мовчати мем, і до ясного ранку ждати мем, так нас обвинуватять.

Пійдімо ж зараз та з'ясуймо про се в царській палаті.

10 Прийшовши до воріт, прикликали вони воротарів городських та й розповіли їм, кажучи: Ми подались були в Сирийський табір, та нема там ні чоловіка ані чути голосу людського, а тільки коні та осли попривязувані й намети, як були.

11 І пішли воротарі та й передали вість в царську палату.

12 І піднявсь царь серед ночі й промовив до слуг своїх: Я вам скажу, що Сирийці проти нас урядили: Вони знають, що ми голодуємо; от і покинули табір, щоб сховатись в полі, та й думають: Як повиходять вони з міста, то захопимо їх живцем та й уломимось у город.

13 І відказав один ізміж його слуг: Нехай беруть пять коней, що ще позоставались в місті, (бо лишь стілько їх і є в цілій громаді Ізраїля, всі бо проті обернено на харч), та пошлімо їх на провідки.

14 І взяли дві парі коней запряжених у колесниці й послав царь слідом за Сирийцями з наказом: Ійдіте й роздивітесь.

15 І їхали вони аж до Йордані, аж ось уся дорога встелена одежою й знаряддем, що покидали Сирийці в поквапних утеках. І вернулись посланці та й донесли про се цареві.

16 Тоді вийшов люд та й розграбив табір Сирийський, і була міра пшеничного борошна по секлеві, а дві мірки ячменю по секлеві, по слову Господньому.

17 Царь же поставив того лицаря, що на його руку опирався, доглядником у воротях; і роздавив його народ у воротях і він умер, як сказав чоловік Божий, коли говорив, як прийшов був до його царь.

18 А кавав тоді чоловік Божий цареві так: Дві мірки ячменю стояти муть завтра о сій добі в Самарийських

воротях один секель, а мірка лучшого борошна один секель;

19 Тоді лицарь відповів був чоловікові Божому: Коли б Господь і отвори починив у небі, то й тоді як би воно могло статись? І відказав йому: Побачиш своїми очима, та не їсти меш.

20 Так і сталось йому, бо люд потолочив його в воротях, так що він і вмер.

8

1 Елисей розмовляв з молодницею, що воскресив сина її, й рече їй: Збирайся й йди з твоїми домовниками звідсі та й зупинись денебудь, де зможеш, бо Господь нашле семилітню голоднечу на сю землю.

2 Знялась тоді молодиця та й учинила по слову чоловіка Божого, й пійшла з домовниками своїми звідти та й пробувала сім літ в Филістійській землі.

3 Як уплив же семий рік, вернулась молодиця з Филістійської землі та й прийшла просити царя про свою госпду й поля свої.

4 Царь же саме тоді розмовляв із Гіезієм, слугою чоловіка Божого, та й каже: Роскажи ж мені про всі великі діла, які вчинив Елисей.

5 Тим часом, як він розказував цареві, що той мертвого оживив, появилась молодиця, що її сина він оживив, щоб шукати в царя помочі про свою госпду й поля. І каже Гіезій: Пане мій, царю, оце й є та молодиця, а се її син, що Елисей воскресив його!

6 І поспитав царь у молодиці, а вона розказала йому. І дав їй царь одного дворака та й повелів йому: Гледи, щоб усе, що до неї належить, а до того й усю користь із її нив вернено їй з того часу, як покинула землю, аж по сей день!

⁷ І пійшов Елисей у Дамаск, саме як Бенадад, царь Сирийський, лежав у недужі. Як же йому сказано: Прийшов сюди чоловік Божий,

⁸ Каже царь Азаїлові: Візьми з собою гостинці, йди зустріч Божому чоловікові та й поспитай через його в Господа, чи я одужаю з сієї недуги моєї.

⁹ І пійшов Азаїл зустріч йому, взявши з собою гостинці, всякі дорогощі Дамаські, скільки сорок верблюдів могли понести, й, прийшовши, став перед ним та й промовив: Син твій Бенадад, царь Сирийський, послав мене до тебе поспитати: Чи одужаю я з сієї недуги моєї?

¹⁰ І відказав йому Елисей: Йди, скажи йому: Одужаєш, хоч Господь виявив мені, що він мусить умерти.

¹¹ І вдививсь (Елисей) в його, так що він аж занепокоївся, і заплакав чоловік Божий.

¹² І питає в його Азаїл: Чого ти плачеш, добродію? І відказав він: Бо знаю, яке ти лихо заподієш Ізрайлеві. Утверджені їх городи пустиш ти пожаром, а їх молодіж побеш мечем, дїтвору їх пороздоптуєш, і вагітних жінок розтинати меш.

¹³ І відказав Азаїл: Хто ж такий раб твій, я, пес, щоб таке страшне чинити? І рече Елисей: Господь указав мені в тобі царя Сирийського.

¹⁴ От і пійшов собі він од Елисея, а як прийшов до свого пана, питає сей: Що сказав Елисей? І відповів: Казав, що ти одужаєш.

¹⁵ На другий же день узяв він покривало, намочив його в воді та й розпростер на його лиці, і він умер, а Азаїл зробився намість його царем.

¹⁶ І зробився в пятому році Йорама Ахабенка, царя Ізрайлевого, царем Йорам, син Йосафатів, царя Юдиного.

¹⁷ Трийцять і два роки було віку його, як зробився

царем, а царював вісім год у Єрусалимі.

¹⁸ І ходив він дорогою царів Ізраїльських, як чинив дом Ахабів, бо держав дочку Ахабову, й чинив те, що було Господеві не до вподоби.

¹⁹ Та Господь не хотів вигубити Юду задля раба свого Давида, бо він обітував йому дати сьвіточ в дітях його по всі часи.

²⁰ Під його царюваннем визволились Едомії зпід верховоду Юдиного та й поставили царя над собою.

²¹ І двинув Йорам з усіма боєвими возами під Заїр, і піднявсь уночі та й побив Ідуміїв, що держали його в облязі, й їх начальників над колесницями, а люд повтікав додому.

²² Та відпали Едомії зпід верховоду Юдиного по сей день. Тоді ж відпала й Либна.

²³ Проче про Йорама й про все, що він творив, прописано в книзі літописній царів Юдиних.

²⁴ І спочив Йорам із батьками своїми й поховано його коло батьків його в Давидовому городі, а син його Охозія зробився царем намість його.

²⁵ У двацятomu році Йорамовому Ахабенковому, царя Ізрайлевого, настав царем Охозія, син Йорама, царя Юдейського.

²⁶ Двацять і два годи було віку Охозієвого, як він став царем, а царював один рік у Єрусалимі. Матір його звалась Готолія, внука Амбрієва, царя Ізраїльського.

²⁷ І ходив він дорогою дому Ахабового, й чинив те, що було Господеві не до вподоби, як і дом Ахабів, бо був посвоячений із домом Ахабовим.

²⁸ І двинув він із Йорамом Ахабенком на війну проти Азаїла, царя Сирийського, під Рамот у Галааді; та Сирийці поранили Йорама.

²⁹ І вернувсь царь Йорам у Езреель, щоб вигоювати

рани, що задали йому Сирийці в Рамоті, як воював із Азаїлем, царем Сирийським. І прийшов був Охозія Йораменко, царь Юдин, одвідати в Езреелі Йорама Ахабенка, бо він лежав у недузї.

9

¹ Пророк же Елисей покликав одного з учеників пророцьких та й повелїв йому: Підпережи чересла твої, возьми сей олійний посудок із собою та й іди до Рамоту в Галааді;

² Прийшовши туди, відшукай там Егуя Йосафатенка, Намессієнка, й приступи та й вели йому вийти зсеред його товариства та й поведи його в середню сьвітлицю;

³ Тоді візьмеш олійну посудину та й золлеш йому на голову й скажеш: Так глаголе Господь: Помазав я тебе в царі над Ізраїлем. Опісля відчини двері та й біжи, не гайся.

⁴ І пійшов молодик, слуга пророків, у Рамот Галаадський.

⁵ Як же прийшов туди, седїло саме військове отаманне; і каже він: Маю щось тобі сказати, гетьмане. І спитав Егуй: Кому з усіх нас? Відказав той: Тобі, гетьмане!

⁶ І піднявся він і ввійшов у сьвітлицю. Той же злив йому олії на голову та й каже: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Помазую тебе царем над Господнім народом, над Ізраїлем.

⁷ І вигубиш ти дом Ахабів, пана твого, щоб я помстився за кров слуг моїх, пророків, і за кров усіх рабів Господніх (погибших) із руки Езабелиної;

⁸ І вигине весь дом Ахабів, і вигублю я в Ахаба й те, що до стїни мочить, і зачинене й покинуте в Ізраїлі;

⁹ І зроблю я з домом Ахабовим те, що з домом Еробоамовим Набатенковим, і з домом Баасиним Ахієнковим;

¹⁰ Езабелю ж їсти муть пси на майдані Езреелському, й ніхто її не поховає. Тоді відчинив двері й утік.

¹¹ Як же вернувсь Егуй до слуг пана свого, спитали вони в його: Чи гаразд? Чого сей несамовитий приходив до тебе? І відказав їм: Ви ж знаєте чоловіка сього й що він говорить.

¹² І кажуть вони: Хитрощі! Скажи бо нам. І відказує він: Так і так сказав мені, говорючи: Так глаголе Господь: Помазую тебе царем над Ізраїлем.

¹³ І взяли вони кожен одежу свою та й вистелили йому престол, і затрубили в трубу й проголосили: Егуй став царем!

¹⁴ І вчинив Егуй Йосафатенко, Намессієнко змову проти Йорама. Йорам же стояв на сторожі з усіми Ізраїлителями в Рамоті Галаадському проти Азаїла, царя Сирийського;

¹⁵ А вернувся був він, щоб вигоюватись в Езреелі з ран, що задали йому Сирийці, як воював із Азаїлом, царем Сирийським. Егуй же промовив: Коли се вам любо, не давайте нікому втекти з городу, щоб подати вість в Езреелі.

¹⁶ І сів Егуй на коня та й поїхав у Езреель, де лежав Йорам, і куди прийшов був Охозія, царь Юдейський, щоб одвідати Йорама.

¹⁷ Вартовик же стояв на башті в Езреелі, й як тільки побачив роту Егуєву, що наближалась, звістив: Я бачу роту. І повелів Йорам: Візьми одного кінного та пошли зустріч, щоб спитав: Чи ви з мирним задумом?

¹⁸ І поїхав їздець зустріч, та й каже: Так повелів

царь сказати: Чи ви з мирним задумом? Егуй же відказав: Що тобі до миру? Зверни та й їдь за мною. І звістив вартовик та й сказав: Посланець доїхав до них, та не вертається.

19 І послав другого кінного, та й сей, доїхавши до них, сказав: Так питає царь: Чи ви з мирним задумом? Егуй же відказав: Що тобі до миру? Заверни та їдь за мною.

20 І звістив сторож, кажучи: Доїхав до них та й не вертається, а їзда схожа на їзду Егуя Намессієнка, бо він жене, мов скажений.

21 І повелів Йорам запрягати. І як запрягли колесницю його, виїхав Йорам, царь Ізраїлський, із Охозієм, царем Юдейським, кожен своєю колесницею. Виїхали ж вони проти його та й зустрілись із ним на ниві Езреелія Набота.

22 Як побачив Йорам Егуя, спитав: Чи з миром, Егую? Відказав же сей: Який тут мир, покіль твоя мати Езабель безчесть творить і без кінця відомствує?

23 І повернув Йорам рукою своєю, а втікаючи, промовив до Охозії: Зрада, Охозію!

24 Та Егуй напаяв лука й стрілив Йорамові між плечі, так що стріла пройшла йому крізь серце, й він повалився у своїй колесниці,

25 І сказав Егуй гетьманові Бадекарові: Возьми, кинь його на ниву Езреелія Набота; згадай бо, як ми вдвох їхали за його батьком Ахабом, і як Господь вирік на його такий засуд:

26 Справді кров Наботову й кров дітей його бачив я вчора, говорить Господь, і відплачу тобі на сій ниві, говорить Господь; то ж тепер кинь його на ниву, по слову Господньому.

27 Вбачаючи се Охозія, царь Юдин, утік дорогою до садового будинка. Егуй же гнався за ним і повелів:

І сього вбийте на возі. І пострілили його на узгіррю Гур, коло Іблеаму. І втік він у Мегиддо та й сконав там.

28 І зложили його слуги його на колесницю та й повезли в Єрусалим, і поховали в його гробовищі коло батьків у Давидовому городі.

29 Ув одинайцятому році Йорама Ахабенка настав був Охозія царем над Юдою.

30 Егуй же прибув ув Езреель. Скоро довідалась Езабель, попідмальовувала собі війки, украсила голову свою та й визирала в вікно.

31 Як же віздив Егуй у ворота, промовила вона: Чи гаразд Замбрієві, душогубцеві пана свого?

32 Він же позирнув на вікно та й каже: Хто зо мною, хто? І визирнули до його два чи три скопці.

33 І приказав він: Скиньте її вниз! І скинули її вниз. І побризькала кров з неї мур і коні, й розтоптали вони її.

34 Він же ввійшов, їв і пив; потім повелів: Спогляньте на ту проклятущу та й поховайте її, бо вона царська дочка.

35 Як пійшли ж її ховати, не знайшли з неї нічого, опріч черепа та ніг, та долонь із її рук.

36 І вернувшись, звістили йому; він же сказав: Таке було слово Господнє, що вирік через слугу свого Тесбіа Ілію: На майдані в Езреелі жерти муть пси тіло Езабелине,

37 І буде труп Езабелин на майдані Езреелському неначе гній, так що ніхто не скаже: Се Езабель.

10

1 Ув Ахаба ж було сімдесять синів у Самарії. І розписав Егуй листи та й послав у Самарію до

зверхників Езреелських, і до значніх людей та до опікунів синів Ахабових, такого змісту:

² Як прийде се письмо до вас, що маєте догляд над синами вашого пана й над його колесницями й кіньми, над утвердженими городами й зброєю,

³ Так оберіть між синами вашого пана лучшого й з'угодливого, посадіть його на батьковому престолі та й воюйте (проти мене) за дом вашого пана.

⁴ Вони ж полякались вельми та й кажуть: Коли два царі не встояли проти його, то як ми встоїмо?

⁵ От і послали палатній начальник і городовий гетьман вкупі з значними людьми й з опікунами таке посольство до Егуя: Ми кметі твої, і чинити мемо все, що нам звелиш; ми не можемо нікого зробити царем; чини що тобі здається добрим.

⁶ І пише він до них друге письмо, а в листі каже: Коли ви до мене прихиляетесь і моїх наказів слухати готові, так беріте голови синів пана вашого та й прибувайте завтра о сій добі до мене в Езреель. (Царських же синів було сімдесять чоловіка, а виховували їх самі знатні в городі.)

⁷ Як же прийшов до їх лист, взяли вони царських синів та й постинали всіх сімдесять чоловіка, повкладали голови їх у коші та й послали йому в Езреель.

⁸ Як звістив йому посланець, що принесли голови царських синів, повелів він: Зложіть їх у дві купи перед ввіходом у ворота, до ранку.

⁹ Рано вранці вийшов він та й промовив до всього люду: Ви безвинні. Я, правда, вчинив заговор проти мого пана та й убив його, хто ж повбивав оціх усіх?

¹⁰ Оце ж зрозумійте, що з слова Господнього, яке виповів Господь проти дому Ахабового, не впало ні одно на землю; Господь виповнив те, що вирік через слугу свого Ілію.

11 І повбивав Егуй усіх, що zostавались іще від дому Ахабового в Езреелі вкупі з його великими панами, з його приятелями й з його жерцями, так що ні один не остався.

12 І рушив він і пійшов у Самарію. По дорозі коло Бет-Екеда пастушого

13 Наткнувсь Егуй на братів Охозії, царя Юдиного, й спитав: Хто ви такі? Відказали вони: Ми брати Охозії, й прибули розвідати про здоровле синів царських та синів цариці.

14 І повелів: спіймайте їх живцем. І спіймали їх живцем та й повбивали — сорок і два чоловіка при колодязі Бет-Екеда, й не зісталось із них ні одного.

15 І поїхав ізвідти, й стрітив Йонадаба Рихабенка, що йшов зустріч його, й сказав йому: Чи твоє серце так до мене прихильне, як моє серце до твого серця? І відказав Йонадаб: Так. І каже Егуй: Коли так, дай руку. І подав той руку свою, й посадив він його до себе на колесницю,

16 Та й промовив: Ідь зо мною, й приглянься моїй ревності до Господа. От і посадали його на колесницю.

17 Прибувши ж у Самарію, повбивав він усіх, що zostавались іще від Ахаба в Самарії, так що зовсім вигубив його, по слову Господньому, що вирік до Ілії.

18 І скликав Егуй увесь люд і промовив до їх: Ахаб не так то поважав Баала, Егуй гаряче шанувати ме його.

19 Оце ж покликайте до мене усіх пророків Баалових, усіх слуг його й всіх жерців його, всіх до одного, бо я наготовив велике жертівне съвято Баалові. А кого не буде, тому смерть. Егуй же піднявся на хитрощі, щоб вигубити всіх поклонників Баалових.

20 І сказав Егуй: Визначіть съвяточні збори про Баала. І визначили.

21 І розіслав Егуй по всьому Ізраїлеві, й походились усі поклонники Баалові; не остало ні одного чоловіка, щоб не прийшов: і ввійшли в храм Баалів, так що храм Баалів був повен від одного кінця до другого.

22 І повелів він доглядникові над одежою: Принесіть одіж усім служителям Бааловим. І принесли їм ризи.

23 І ввійшов Егуй із Йонадабом Рихабенком до Баалового храму, й сказав служителям Бааловим: Шукайте й передивітесь, чи нема між вами кого зо слуг Господніх, бо тут мають бути тільки слуги Баалові.

24 Тоді приступили до приношення жертв та всепалення. А Егуй поставив знадвору вісімдесять чоловіка з наказом: Коли попустить хто втекти кому з тих людей, що я вам оддаю в руки, той наложить за його своєю душею.

25 Скінчивши приносини всепалення, повелів Егуй приборникам і лицарям: Поввіходьте та й повбивайте всіх до одного. І повбивали їх мечем, і повикидали приборники й гетьмани, та й рушили в місто, де була божниця Баалова,

26 І повиносили ідоли з Баалової божниці та й попалили.

27 І подробили стовпа Баалового, зруйнували й храм Баалів і зробили з його місце нечисте, по сей день.

28 Так викоренив Егуй Баала з Ізраїля.

29 Однакже від гріхів Еробоамових Набатенкових, що довів і Ізраїля до гріху, від них не відцуравсь Егуй, — від золотих телців у Бетелі й в Дані.

30 І рече Господь Егуєві: Що вчинив еси те, що до вподоби мені, й притьма по моїй думці розправивсь із домом Ахабовим, за се потомки твої седіти муть на

престолі Ізрайлевому до четвертого покоління.

³¹ Та не дбав Егуй про те, щоб з усього серця ходити в законі Господа, Бога Ізрайлевого; не відцуравсь від гріхів Еробоамових, що довів до них і Ізраїля.

³² З того часу почав Господь гнівитись на Ізраїля, й побивав їх Азаїл у всіх гряницях займища Ізрайлевого

³³ Від Йордані на схід сонця всю землю Галаад, і Гадїїв, і Рубенїїв, і Манассїїв, від Ароеру на Арнон ріці, й Галаад і Басан.

³⁴ Інше про Егую й про все, що він чинив, і про всі хоробрі його дії, те прописано в книзі літописній царів Ізраїлських.

³⁵ І спочив Егуй з батьками своїми, й поховано його в Самарії; а син його Йоахаб настав царем намість його.

³⁶ Царював же Егуй над Ізраїлем у Самарії, дваццять і вісім літ.

11

¹ Як довідалася ж Аталїа, мати Охозїї, що син її вмер, узялась до діла та й вигубила всю царську родину.

² Йосабет же, дочка царя Йорама, а сестра Охозієва, взяла Йоаса Охозієнка, та й вивела потай зсеред царевичів, що їх убивано, разом із його мамкою в опочивальню; й утаїла його від Аталїї, щоб його не страчено.

³ І переховувано його при їй у домі Господньому шість літ, тим часом як Аталїя царювала над землею.

⁴ У сьомому році послав Йодай та й взяв сотників і прибічників, і завів їх із собою в храм Господень. Там зробив з ними вмову й заприсяг їх в храму Господньому та й показав їм царевича.

⁵ І дав їм наказ: От що вчиніте: третина вас, що приходять у суботу, буде сторогувати при царській палаті;

⁶ Третина у воротах Сур; третина у воротах позад дому щитоносців; і держіте сторожу над домом, щоб не було ушкоди;

⁷ А дві часті з вас, із усіх, що відходять у суботу, будуть держати сторожу при храму Господньому коло царя:

⁸ І обступіть царя навкруги, кожен із своєю зброєю в руці, й хто протиснувся б у ряди, тому смерть; і будьте при царі, як він виходити ме й як уходити ме.

⁹ І вчинили сотники притьма так, як наказав первосвященник Йодай, й взяв кожний людей своїх, що приходили в суботу й відходили в суботу, й прийшли до сьвященника Йодая.

¹⁰ І роздав сьвященник сотникам списи й щити царя Давида, що були в храму Господньому.

¹¹ І поставали приборчники, кожен із зброєю в руці своїй, від правого боку храму до лівого боку жертівника й дому, навкруги царя.

¹² І вивів він царевича й вложив на його вінець і украси, й поставили його царем, й помазали його та й викликували, плещучи в долоні: Нехай живе царь!

¹³ Почувши ж Аталія виклики люду, пійшла до народу у храм Господень.

¹⁴ І бачить, аж царь стоїть на підвисшенню по звичаю, а отаманне й трубачі при царі, а весь нарід землі веселиться й трублять у труби. І роздерла Аталія одежу на собі й промовила: Змова! змова!

¹⁵ Та сьвященник Йодай звелів старшині військовій, й сказав їм: Виведіть її поза ряди, а хто за нею пійде, вбивайте мечем, бо задумав був сьвященник, щоб не вбивати її в храму Господньому.

16 І наложили руки на її, й вона перейшла через кінській увіход ід царській палаті, й там її вбито.

17 І вчинив Йодай умову між Господом і царем та народом, щоб був народом Господнім, та між царем і народом.

18 І подавсь увесь люд землі до храму Баалового та й зруйнували жертівники його й порозбивали зовсім образи його, а Маттана, Баалового жерця, вбили перед жертівником. І приставив св'ященник сторожу до храму Господнього.

19 І взяв сотників і приборників хелетеїв та фелетеїв, і ввесь народ землі, й провели царя з храму Господнього, й прийшли дорогою через ворота щитоносців в царську палату, й засів він на царському престолі.

20 І звеселивсь увесь народ землі, й був город заспокоений. Аталію ж убили мечем у царській палаті.

21 Сім літ було Йоасові, коли став царем.

12

1 У сьомому році Егуєвому настав Йоас царем, а царював у Єрусалимі сорок год. Матір же його звали Зибія, з Берсабії.

2 І чинив Йоас що було Господеві до впадоби по всі дні свої, покіль навчав його св'ященник Йодай;

3 Тільки висот не позносив; люд жертував і кадив іще по висотах.

4 І промовив Йоас до св'ященників: Усі гроші, що приносять яко посв'ятний дар у храм Господень, гроші від приходячих, гроші за кожную душу по цінуванню, й ті гроші, що хто з своєї охоти приносить у храм Господень,

5 Нехай беруть сьвященники до себе, кожен по своїй черзі, й нехай ними поновляють що в храму попсувалось, усюди, де треба понови.

6 У двацять третьому ж році царя Йоаса сьвященники нічого ще не поправили, що в храму попсувалось.

7 І покликав царь Йоас первосьвященника Йодая з іншими сьвященниками, та й промовив до них: Чом же ви нічого не поправили, що попсувалось у храму? Оце ж не беріте вже ніяких грошей до себе по черзі, а віддавайте на те, що в храму попсувалось.

8 І пристали сьвященники на те, щоб не брати від люду ніяких грошей на поправу того, що в храму попсувалось.

9 І взяв первосьвященник Йодай скриньку, й зробив отвір в накривці, та й поставив її коло жертівника праворуч, де входили в дом Господень, і вкидали туди сьвященники, що стояли на сторожі в дверях, всі гроші, що приношено в храм Господень.

10 Скоро ж постерегали, що в скринці було багацько грошей, приходив тоді писарь царський та первосьвященник і висипали та й перелічували срібло, найдене в храму Господньому.

11 І передавали злічені гроші в руки наставникам над роботою коло дому Господнього, а ті давали їх теслям та будовничим, що порались коло храму Господнього;

12 Та мурарям та каменолупам, як і на закуп дерева й тесаного каменя, щоб поправляти ушкоду в храму Господньому, й на все потрібне до поправки храму.

13 Однакож не справляно за гроші, що приносили до храму Господнього, срібних коновок, ножів, поливальніх чаш, труб і всякого іншого золотого чи срібного посуду до дому Господнього,

14 А давано їх робітникам, щоб вони поправляли

храм Господень.

15 З людьми ж, що їм видавали гроші на плату робочим, не рахувались, бо ті поводитись чесно.

16 Гроші ж на жертви за переступ і гроші на жертви за гріх не вносились у храм, бо вони належали священникам.

17 Тоді наступив Азаїл, царь Сирийський, й пішов войною на Гет і звоював його. Як же показував Азаїл вид, що хоче йти на Єрусалим,

18 Узяв Йоас, царь Юдейський, всі посвятні дари, що посвятили (Господеві) предки його, Йосафат, Йорам і Охозія, царі Юдейські, й свої власні посвятні дари, та все золото, що було в скарбівнях храму Господнього й в царській палаті, та й послав усе Азаїлові, цареві Сирийському. І занехав він поход на Єрусалим.

19 Інше про Йоаса і про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Юдейських.

20 І встали слуги його, й зложили змову та й убили Йоаса в домі Милли, на дорозі до Селла.

21 А вбили його слуги його: Йозахар Симеотенко та Егозабад Сомеренко, й він умер, і поховано його побіч батьків його в Давидовому городі. Амазія ж, син його, став царем намість його.

13

1 У двацять третьому році Йоасовому, сина Охозііного, царя Юдейського, став Йоахаз Егуенко, царем над Ізраїлем у Самарії й царював сімнадцять літ.

2 І чинив те, що було Господеві не до вподоби, й ходив у гріхах Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

³ І запалав гнів Господень против Ізраїля, й віддав він їх на поталу Азаїлові, цареві Сирийському, та Бенададові Азаїленкові, по весь час.

⁴ Та Йоахаз благав Господа, й вислухав його Господь, бо зглянувсь на тісноту Ізраїля, як царь Сирийський тіснив його.

⁵ І дав Господь Ізраїльтянам вибавителя, і визволились вони зпід верховоду Сирийців, і жили сини Ізраїлеві в своїх наметах, як і перше.

⁶ Тільки не покидали гріхів Еробоамових, що довів до гріха Ізраїля; ходили в них, і дуброва зістала в Самарії.

⁷ І не остало Йоахазові більш як тільки пятьдесят кінних, десять колесниць і десять тисяч чоловіка піхоти, царь бо Сирийський вигубив їх і обернув їх у порох під ногами.

⁸ Інше про Йоахаза й про все, що він чинив, і про хоробрі його дії прописано в літописі царів Ізраїльських.

⁹ І прилучивсь Йоахаз до своїх отців, і поховали його в Самарії, а син його Йоас став царем намість його.

¹⁰ У трицять сьомому році Йоасовому, царя Юдейського, настав Йоас Йоахазенко царем над Ізраїлем у Самарії й царював шіснайцять год.

¹¹ І чинив таке, що Господеві не до вподоби; не відступив від усіх гріхів Еробоама Набатенка, що до них довів Ізраїля, а ходив у них.

¹² Проче про Йоаса й про все, що він чинив, та про хоробрі його дії, як він воював із Амазією, царем Юдейським, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

¹³ І прилучивсь Йоас до своїх батьків, а Еробоам засів на його престолі. А поховано Йоаса в Самарії з царями Ізраїльськими.

14 Як занедужав був Елисей, і в тій недужі мав умерти, прийшов Йоас, царь Ізраїлський, до його та й промовив: Батеньку мій, батеньку! ти колеснице й комоннику Ізраїлів!

15 Елисей ж промовив до його: Возьми лука й стріли. І приніс він лука й стріли.

16 І сказав до царя Ізраїлського: Положи руку на лука. Як положив він руку свою, положив Елисей свої руки на цареву руку,

17 І промовив: Відчини вікно на схід сонця. Як відчинив, повелів Елисей: Стріляй! І стрілив. І сказав Елисей: Се стріла вибави Господньої, стріла вибави від Сирийців, і ти звоюєш Сирийців ув Афеці так, що їх у ніщо обернеш.

18 І повелів дальше: Возьми стріли. Він узяв. І промовив до царя Ізраїлського: Бий ними по землі! І вдарив тричі, та й зупинивсь.

19 І розсердивсь на його чоловік Божий і сказав: Тобі б ударити було пять або шість раз, тоді б ти побив Сирийців цілковито, а тепер побеш їх тільки тричі.

20 І вмер Елисей, і поховано його. Другого року прийшли в землю ватаги Моабійські.

21 І сталося, що ховали одного чоловіка, та як побачили ватагу, вкинули чоловіка в Елисеїн гріб, а він, падаючи торкнувся об кості Елисеїні, й ожив та й знявсь на ноги.

22 Азаїл же, царь Сирийський, тїснив Ізраїля поки було й віку Йоахазового.

23 Однакже Господь змилосердивсь над ними й обернувся до них задля завіту свого з Авраамом, Ісааком та Яковом, і не хотів їх вигубити й не відкинув їх і досі від обличчя свого.

24 І вмер Азаїл, царь Сирийський, а намість його став царем син його Бенадад.

25 Тоді Йоас Йоахазенко повідоймав городи в Бенадада Азаїленка, що він позавойовував був у його батька Йоахаза. Тричі побив його Йоас та й вернув городи Израйлеві.

14

1 У другому році Йоаса Йоахазенка, царя Израїлського, став Амазія Йоасенко царем Юдейським;

2 Двайцять і пять літ було йому, як настав царем, а царював у Ерусалимі двацять і девять год. Матір його звали Егоаддань, з Ерусалиму.

3 І чинив він, що було Господеві до вподоби, хоч не так, як предок його Давид, а во всім чинив так, як отець його Йоас.

4 Тільки вижин не знесено; люд жертував і кадив ще по висотах.

5 Скоро ж зміцнилась у руках його царська сила, повелів повбивати слуги свої, що вбили царя, батька його.

6 Дітей же душоубців не повбивав, після того як написано в книзі закону Мойсейового, де заповів Господь, кажучи: Не мають бути карані смертю батьки за дітей, і діти не мають бути карані смертю за батьків, а кожен за свої переступи прийме смерть.

7 Се він був, що побив десять тисяч Ідуміїв на Солоній долині й завоював Селу, й назвав її Йоктеїл аж по сей день.

8 Тоді послав Амазія послы до Йоаса Йоахазенка, Егуенка, царя Израїлського, сказати йому: Ось вийди, помірємоць один з одним.

9 Та Йоас, царь Израїлський, послав до Амазії, царя Юдейського, так відказати: Терен на Ливані послав до кедра на Ливані сказати: Оддай дочку твою за сина

мого. Та пробігли дикі звірі, що на Ливані, через тернину та й потоптали тернину.

10 Що тобі пощастилось побити Ідуміїв, то й згорділо серце твоє. Славися славою та й седи дома. На що тобі викликати сварку на своє лихо? І самий впадеш й Юду повалиш.

11 Та не послухав Амазія. І вирушив Йоас, царь Ізраїльський, і змірялись вони один з одним, він та Амазія, царь Юдейський, у Бетсамисі, що в Юдеї.

12 І побили Юдеїв Ізраїлитяне, так що вони повтікали додому.

13 І Амазію, царя Юдейського, сина Йоасового Охозієнкового, зайняв у полонь Йоас, царь Ізраїльський, в Бетсамисі та й пійшов в Єрусалим, і зробив у Єрусалимському мурі проломину від Ефреїмових ворот та й до ворот наріжних, на чотириста локот.

14 І забрав усе золото й срібло й увесь посуд, що був в Господньому храму й у скарбівнях в царській палаті, й людей у застав, та й вернувсь у Самарію.

15 Проче про Йоаса, що він чинив, і про хоробрі його дії, та й як він воювавсь із Амазією, царем Юдейським, те прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

16 І спочив Йоас із отцями своїми, й поховано його в Самарії з царями Ізраїльськими. А син його Еробоам став намість його царем.

17 Амазія ж Йоасенко, царь Юдейський, жив по смерті Йоаса Йоахазенка, царя Ізраїльського, п'ятнадцять год.

18 Прочі дії Амазіїні прописані в книзі літописній царів Юдейських.

19 І счинили змову проти його в Єрусалимі, й він утік у Лакис; та послали наздогін за ним в Лакис і вбили його там.

20 І привезли його кіньми, й поховано його в Єрусалимі з отцями його в Давидовому городі.

21 І взяв увесь нарід Юдейський Азарію, що йому було шіснайцять год віку, й зробили його царем намість отця його Амазії.

22 Сей відбудував Елат і вернув його Юдеї, після того, як царь спочив із батьками своїми.

23 У п'ятнайцятomu році Амазії Йоасенка, царя Юдейського, став Еробоам Йоасенко царем Ізраїльським у Самарії, та й царював сорок і один рік.

24 І чинив він те, що не вгодне в очах Господніх: не відцуравсь усіх гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

25 Сей привернув гряниці Ізраїля від уходу в Емат аж до Степового моря, по слову Господньому, виреченому через слугу свого, пророка Йону Амазієнка з Гатхеферу;

26 Вбачав бо Господь злидні Ізраїлеві, вельми гіркі, так що не зісталось ні зачиненого ні покинутого, а не було нікого, хто б допоміг Ізраїлеві.

27 І не схотів Господь вигубити ім'я Ізраїлеве зпід небес, і поміг їм рукою Еробоама Йоасенка.

28 Інше про Еробоама й про все, що він чинив, і про хоробрі його дії, як він воював, та й як вернув Ізраїлеві Дамаск і Емат, що належались Юді, те прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

29 І спочив Еробоам із своїми отцями, з царями Ізраїльськими. І настав царем Захарія, син його, намість його.

15

1 У двацять сьомому році Еробоама, царя Ізраїльського, настав царем Азарія Амазієнка, царь Юдейський.

² Шіснайцять год було віку йому, як став царем, а царював пятьдесят і два роки в Єрусалимі. Матір його звалась Ехолія, з Єрусалиму.

³ І чинив він, що Господеві до вподоби, так як чинив отець його, Амазія.

⁴ Тільки вижин не позносив; люд усе ще жертвував і кадив по висотах.

⁵ І заразив Господь царя, й був він прокаженим до смерті своєї, й жив у окремішньому будинку, Йотам же царевич, старшував у палаті й управляв народом землі.

⁶ Проче про Азарію й про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Юдиних.

⁷ І спочив Азарія з своїми отцями, й поховали його побіч отців його в Давидовому городі. А син його Йотам став царем намість його.

⁸ У трийцять осьмому році Азарії, царя Юдейського, став Захарія Еробоаменко царем над Ізраїлем у Самарії й царював шість місяців.

⁹ І чинив те, що було Господеві не до вподоби, як і отці його чинили: не відступав від гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

¹⁰ І счинив Саллум Ябисенко змову проти його й зранив його перед народом і вбив його, та й зробивсь царем намість його.

¹¹ Інше про Захарію, прописано в літописі царів Ізраїльських.

¹² Таке було слово Господнє, що вирік був до Егуя, сказавши: Седіти муть потомки твої до четвертого роду на престолі Ізрайлевому. Так і сталось воно.

¹³ Саллум Ябисенко почав царювати в трийцять девятому році Азарії, царя Юдейського, й царював один місяць у Самарії.

¹⁴ І двинув Менаїм Гадієнко з Тирзи, й прийшов в Самарію, ранив Саллума Ябисенка в Самарії, й вбив

його та й зробивсь намість його царем.

15 Проче про Саллума й про змову, що він счинив, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

16 Тоді звоював Менаїм Типсах і все, що було в йому й все його займище від Тирзи, бо йому не відчинили ворот, і порубав усіх вагітних жінок у йому.

17 У трийцять девятому році Азарії, царя Юдейського, царював Менаїм Гадієнко над Ізраїлем десять літ у Самарії.

18 І чинив невгодне в очах Господніх: Не відступав від гріхів Еробоама Набатенка, що до гріха довів Ізраїля, по всі дні свої.

19 Тоді напав Фул, царь Ассирийський, на землю, і Менаїм дав Фулові тисячу талантів срібла, щоб державсь із ним, та щоб укріпити царство в своїй руці,

20 І розложив Менаїм те срібло на Ізраїлитян, на всіх заможних людей, по пятьдесят секлів срібла на кожного чоловіка, щоб давати цареві Ассирийському. І відступив царь Ассирийський, і неоставався там у землі.

21 Проче про Менаїма й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Ізраїльських.

22 І спочив Менаїм із батьками своїми, а син його Факей став царем намість його.

23 У пятьдесятому році Азарії, царя Юдиного, став Факей Менаїєнко царем над Ізраїлем, і царював у Самарії два годи.

24 І чинив те, що Господеві не до вподоби: не відцуравсь од гріхів Еробоамових Набатенкових, що довів до гріха Ізраїля.

25 І счинив проти його змову воевода його Факей Ремалієнко, й зранив його на вежі царської палати в Самарії, при Аргобі й Арію, маючи при собі пятьдесят чоловіка Галаадіїв, і вбив його, та

зробився царем намість його.

26 Проче про Факія й про все, що він чинив, прописано в книзі літописній царів Ізраїльських.

27 У пятьдесять другому році Азарії, царя Юдейського, зробивсь Факей Ремалієнко царем над Ізраїлем у Самарії, й царював двацять год.

28 І чинив таке, що Господеві не до вподоби: не відцуравсь од гріхів Еробоама Набатенка, що довів до гріха Ізраїля.

29 За часів Факея, царя Ізраїльського, прийшов Теглатфелласар, царь Ассирийський, і звоював Йон, Абел-бет-Мааху, Янох, Кедес і Асор, Галаад і Галилею, усю землю Нефталієву, та й одвів їх в Ассирию.

30 І счинив Осія Ілиєнко змову проти Факея Ремалієнка, убив його та й зробивсь царем намість його у двацяттому році Йоатама Озієнка.

31 Проче про Факея й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Ізраїльських.

32 У другому році Факея Ремалієнка, царя Ізраїльського, став царем Йотам, син Озії, царя Юдейського.

33 Двацять і пять год було віку його, як став царем, а шіснацять год царював у Єрусалимі. Матір його звалась Еруша Садоківна.

34 І чинив він угодне в очах Господніх; у всьому, як чинив отець його Озія, так чинив і він.

35 Тільки висот не позносив; люд приносив іще жертви й кадило на висотах. Сей збудував верхні ворота при храму Господньому.

36 Проче про Йоатама й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Юдиних.

37 Того часу почав Господь напускати на Юдею Резина, царя Сирийського, та Факея Ремалієнка.

38 Йоатам же спочив із батьками своїми, й поховано

його побіч батьків його в Давидовому городі, а син його Ахаз настав царем намість його.

16

¹ У сімнайцятomu році Факея Ремалієнка став царем Ахаз, син Йоатамів, царя Юдейського.

² Двайцять год було віку Ахазові, як він став царем, а шіснайцять год царював він у Єрусалимі, й не чинив нічого до вподоби Господеві, Богу свому, як предок його Давид,

³ А ходив дорогою царів Ізраїльських, і навіть сина свого провів через огонь, ійдучи за гидотою народів, що Господь їх проганяв перед лицем синів Ізраїлевих.

⁴ І приносив жертви та кадило на висотах і на узгір'ях і під усяким тінистим деревом.

⁵ Тоді двинув Резин, царь Сирийський, і Факей Ремалієнко, царь Ізраїльський, проти Єрусалиму, щоб його звоувати, й облягли вони Ахаза, та не змогли його перемогти.

⁶ Того часу Резин, царь Сирийський, прилучив Елам назад до Сирії й повиганяв Юдеїв із Елату, а Едомії прийшли в Елат та й осілись там по сей день.

⁷ І послав Ахаз послы до Теглатфелласара, царя Ассирийського, сказати: Я раб твій і син твій; прийди та визволь мене з потали в царя Сирийського й царя Ізраїльського, що проти мене встали.

⁸ До того ж узяв Ахаз срібло й золото, що було в храму Господньому та в скарбівнях царської палати, та й послав подарунком цареві Ассирийському.

⁹ І вислухав його царь Ассирийський, й двинув царь Ассирийський проти Дамаску, впокорив його та й одвів осадників його в Кир, а Резина вбив.

¹⁰ І пійшов царь Ахаз у Дамаск на стрічу з Теглатфелласаром, царем Ассирийським, і побачив

жертівник, що був у Дамасці; й послав царь Ахаз сьвященникові Урії ізразок жертівника й взорець всієї роботи його.

11 І построїв сьвященник Урія жертівника притьма по взорцеві, що прислав царь Ахаз із Дамаску, й зробив так сьвященник Урія, ще нім вернув царь Ахаз із Дамаску.

12 А коли вернув царь із Дамаску, подивив ся царь на жертівник, приступив до жертівника, й приніс на йому жертву;

13 І приніс всепаленне своє й хлібову жертву, й ливну жертву, й скропив жертівника кровю своєї мирної жертви.

14 Мідяного ж жертівника, що стояв перед Господом, переніс із переднього боку в храму, з місця між (новим) жертівником і храмом Господнім, і поставив його на північному боці (сього) жертівника.

15 І дав царь Ахаз сьвященникові Урії такий наказ: На великому жертівнику приносити меш ранішне всепаленне й жертву вечірну, й всепаленне від царя вкупі з його хлібовою жертвою, й всепаленне всіх людей в землі й хлібові жертви від них, і ливні жертви їх, і зливай на його всю кров всепалення, і всяку кров жертви. Про мідяний же жертівник (Господень) поміркую.

16 І чинив сьвященник Урія все так, як наказав йому царь.

17 І позривав царь Ахаз обідки у підставах, і поздіймав з них умивальниці, й море зняв із мідяних волів, що на їх воно стояло, та й зложив його на камяній долівці.

18 І переіначив критий хідник суботний, що був построений при храмові, й надвірній увіхід про царя в дом Господень, задля царя Ассирийського.

19 Проче про Ахаза, що він вчинив, прописано в книзі літописній царів Юдейських.

20 І спочив Ахаз із батьками своїми, й поховано його при отцях його в Давидовому городі. А син його Езекія став царем намість його.

17

1 У дванайцятому році Ахаза, царя Юдейського, настав Осія Ілиєнко в Самарії царем над Ізраїлем, і царював девять год.

2 І чинив невгодне в очах Господніх, однак не так як царі Ізраїльські, що були перш його.

3 Проти його виступив Салманассар, царь Ассирийський, і зробивсь Осія підневоленим йому, й платив йому данину.

4 Як постеріг же царь Ассирийський, що Осія зрадливий, (він бо посилав послани до Сигора, царя Єгипецького, й не платив що року данини цареві Ассирийському), тоді пійшов проти його царь Ассирийський, та й посадив його звязаного в темниці.

5 І вирушив царь Ассирийський проти всієї землі й наступив на Самарію та й держав її в облязі три роки.

6 У девятому році Осії здобув царь Ассирийський Самарію та й одвів Ізраїлитян полонянами в Ассирию й поселив їх в Халасі й в Хаборі, при ріці Гозан, та по Мидийських городах.

7 Бо коли сини Ізраїлеві стали грішити перед Господом, Богом своїм, що визволив їх із потали в Єгипецького царя Фараона та й вивів із Єгипту, та починали шанувати інших богів,

8 І починали ходити в установах народів, що їх Господь виганяв зперед синів Ізраїлевих, і в установах царів Ізраїльських, що так само чинили;

9 І стали чинити сини Ізрайлеві речі несправедливі перед Господом, Богом їх, та строїли собі висоти по всіх своїх містах, почавши від (пастушої) вартової башти аж до утвердженого городу,

10 І ставляли собі камяні стовпи та Астарті на всякому високому горбі й під усяким тїнистим деревом,

11 Та почали кадити там на всіх висотах, так як народи, що їх Господь проганяв перед ними, й чинили ледачі речі, викликаючи гнів Господень,

12 І служили ідолам, що про них заповідав Господь: Не чиніте сього;

13 Тоді Господь остерегав Ізраїля й Юду через усі пророки свої, через усякого віщуна, глаголючи: Навернітьесь із ваших ледачих доріг та держіте заповіді мої й устами мої, притїма по закону, що я положив перед вашими батьками, та заповідав вам через слуг моїх, пророків.

14 Але вони не слухали, й бували тугошийими, як їх отці, що не довіряли Господеві, Богу своєму;

15 І відкинули постанови його, й заповіт його, що він вчинив з отцями їх, і перестороги його, що ними остерегав їх, й пійшли за марнотами й чинили марноти, та наслідували народи, що жили навкруги, хоч Господь забороняв їм чинити те, що вони чинили;

16 І відрікались усіх заповідей Господа, Бога свого, й поробили собі виливані два телці, й строїли дуброви, та й падали ниць перед усім (зорявим) військом небесним, і служили Баалові;

17 І проводили через огонь сини свої й дочки свої, й знахорювали й ворожбитували, та оддавались тому, щоб чинити несправедливість перед очима Господніми й гнівити його.

18 І розгнівився Господь страшно на Ізраїлитян, і відкинув їх від обличчя свого. Не зісталось нікого

крім покоління Юдиного.

19 Але й Юда не держав заповідей Господа, Бога свого, а ходив в обичаях Ізраїлитян, як ходили вони.

20 Тож відвернувся Господь від усіх потомків Ізраїля, й впокоряв їх, і видавав їх хижакам на луп, аж вкінці відкинув їх від лица свого.

21 Ізраїлитяне одорвались від дому Давидового й зробили царем Еробоама Набатенка. І довів Еробоам Ізраїлитян до відпаду від Господа й повтягав їх у тяжкі гріхи.

22 І ходили Ізраїлитяне в усіх гріхах Еробоамових, які він чинив; не відступали від них,

23 Аж покіль Господь не відкинув Ізраїля від лица свого, як погрожував через усіх слуг своїх, пророків. От і став перенесений Ізраїль із своєї землі в Ассирию (в неволю) аж по сей день.

24 І попереводив царь Ассирийський людей з Вавилону, з Кути, з Ави, з Емату й Сефарваїму та й оселив намість синів Ізраїлевих по городах Самарійських. От і посіли вони Самарійську країну та й жили по городах її.

25 Та позаяк вони в перві часи, як почали там жити, не шанували Господа, то наслав на них Господь леви, а ті роздирали їх.

26 І дано знати цареві Ассирийському й сказано: Ті поселяне, що повиводив еси та й оселив по городах Самарійських, не знають закону тамошнього Бога, тим він наслав леви на них, а сі гублять їх, бо вони не знають хвали Бога тієї землі.

27 І повелів царь Ассирийський так: Відправте туди одного зміж сьвященників, що ви їх звідти повиводили; нехай піjde й живе там, та навчить їх закону тамошнього Бога.

28 І прийшов один ізміж сьвященників, що вони одвели з Самарії, та й осівсь у Бетелі, й вчив їх, як їм хвалити Господа.

29 Та попри те поробив собі кожний народ власного бога, та й поуставляли в божницях по висотах, що їх построїли були Самарійці, кожен народ по своїх городах, де вони осілись:

30 Вавилонці зробили Суккот-Бенота, а Кутяне зробили Нергала; Ематяне зробили Ашиму,

31 А Аввії зробили Нибхаза й Тартака, Сефарваїмці ж палили дітей своїх ув огні Адрамелехові та Анамелехові, богам Сефарваїмським.

32 Разом же з тим почитали вони й Господа. І приставляли кого небудь із серед себе жерцями на висотах, а сі служили службу в божницях по висотах.

33 Господа вони почитали, та й богам своїм служили звичаєм народів, зміж яких виведено їх.

34 Аж по сей день чинять вони давнім звичаєм: не бояться Господа й не чинять по установам і по обрядам, та по закону й заповідям, що завітував Господь синам Якова, того, що йому дав імя Ізраїль,

35 Та що з ними вчинив був умову й повелів їм: Не почитайте ніяких інших богів, і не поклоняйтесь їм, і не служіть їм і не жертвуйте їм,

36 А Господа, що вас вивів із землі Египецької великою потугою й простягнутою рукою, — того почитайте, тому поклоняйтесь і тому жертвуйте,

37 І встанови й правоту, закон і заповіді, що він написав вам, повніте по всі дні, а інших богів не почитайте;

38 І завіту, що я вчинив із вами, не забувайте, й не почитайте інших богів,

39 А Господа, Бога вашого, почитайте, а він визволить вас із потали у всіх ворогів ваших.

40 Вони ж не слухали, а чинили по давніх звичаях своїх.

41 Народи сі почитали Господа, та служили й

вирізуваним бовванам своїм. Та й діти їх і внуки їх чинять так, як їх батьки чинили, аж по сей день.

18

¹ У третьому році Осії Ілиенка, царя Ізраїльського, настав царем Езекія Ахазенко, син царя Юдейського.

² Двадцять і п'ять літ віку було йому, як став царем, а двадцять і дев'ять год царював у Єрусалимі. Матір його звалась Аби Захаріївна.

³ І чинив він праведне в очах Господніх, притьма так, як чинив предок його Давид.

⁴ Він позносив висоти, порозбивав (камяні) боввани, повирубував дуброви й розбив мідяного змія, що зробив був Мойсей, — бо до того часу Ізраїлितяне кадили йому — й назвав його Нехуштан*.

⁵ Він уповав на Господа, Бога Ізрайлевого, й такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ні послі його ні перед ним.

⁶ І стояв він при Господі й не відступав від його, й держав заповіді його, що заповідав Господь Мойсейові.

⁷ І був Господь повсячасно з ним, а у всьому, що він починав, поступав він мудро. І відпав він від царя Ассирийського й перестав служити йому.

⁸ Він побив Филістіїв аж до Гази й у всіх займищах їх від вартової башти до утвердженого городу.

⁹ У четвертому році царя Езекії, се б то в сьомому році Осії Ілиенка, царя Ізраїльського, двинув Салманассар, царь Ассирийський, проти Самарії та й обложив її,

---

* **18:4** Звичайна мідь.

10 І здобув її по трьох роках, се б то в шестому році Езекії, а в девятому році Осії, царя Ізраїльського, впокорено Самарию.

11 І перевів царь Ассирийський Ізраїлитян в Ассирию та й оселив їх у Халасі й в Хаборі, при ріці Гозан, і в городах Мидийських,

12 Бо вони не слухали заповідей Господа, Бога свого, й переступали завіт його; усього, що заповідав Мойсей, раб Господень, вони й не слухали й не певнили.

13 У чотирнайцятomu році царя Езекії двинув Сеннахирим, царь Ассирийський, проти всіх утверджених городів Юдиних та й поопановував їх.

14 І послав Езекія, царь Юдейський, до царя Ассирийського в Лахис, сказати: Я провинився. Йди назад від мене, а що на мене наложиш, нести му. І наложив царь Ассирийський на Езекію триста талантів срібла й трийцять талантів золота.

15 І оддав Езекія все срібло, яке знайшлося у храму Господньому й в скарбівнях царської палати.

16 Того ж часу зняв Езекія золото з дверей в храму Господньому й з стовпів у дверей, що Езекія, царь Юдейський, пообтягав був золотом, та й пооддавав його цареві Ассирийському.

17 Та царь Ассирийський послав Тартана та Рабсариса та Рабсака з Лахиса з великою військовою потугою до короля Езекії в Єрусалим. І пійшли вони й прийшли під Єрусалим, і зайняли становище на водопроводі вижшого ставу, на дорозі до поля красильногого.

18 І кликали вони царя. Вийшов же до них Еліяким Хелкієнко, начальник палати, й Себна, писарь, та Йоах Асафенко, літописець.

19 І промовив до них Рабсак: Скажіте Езекії: Так

говорить великий царь, царь Ассирийський: Що се за надія, на яку ти вповаєш?

²⁰ Ти говорив тільки пусті слова: до війни треба розумної ради й сили; а ти на кого вповаєш, що одорвався од мене?

²¹ Оце ж ти задумав опертись на Єгипет, — на тую надломлену тростину, що кожному, хто на неї обіпреться, забеться в руку й проколе її. Таківський той Фараон, царь Єгипецький про всіх, що покладають на його надію.

²² Коли ж мені відкажете: Ми на Господа, Бога нашого, вповаємо, то чи ж се не той самий, що його висоти та жертівники позносив Езекія, й повелів Юді й Єрусалимові: Перед сим тільки жертівником, в Єрусалимі, маєте поклонятись.

²³ Оце ж увійди в угоду з моїм паном, царем Ассирийським: я дам тобі дві тисячі коней, коли спроможешся достати іздеців до них.

²⁴ Як тобі оборонитись і від одного начальника найменших слуг пана мого? Чи вповаєш на Єгипет задля колесниць та комонника?

²⁵ Та хиба ж я без волі Господньої прийшов на се місце, щоб його спустошити? Сам Господь звелів мені: Йди проти сієї землі й спустош її.

²⁶ І сказав Еліяким Хелкієнко та Себна та й Йоах Рабсакові: Розмовляй з рабами твоїми по сирийськи, бо ми розуміємо сю мову, а не говори до нас по юдейськи в слух людей, що на мурі.

²⁷ Рабсак же відказав їм: Чи мій пан послав мене тільки до твого пана й до тебе, щоб сі слова сказати? Ні, також і до тих людей, що сидять на мурі, щоб укупі з вами свій кал їсти й свою моч пити?

²⁸ І виступив Рабсак та й промовив голосно по юдейськи, й каже: Слушайте слово великого царя, царя Ассирийського!

29 Так говорить царь: Нехай вас Езекія не баламутить, бо йому не визволити вас із руки моєї;

30 Та й нехай не баламутить вас Езекія надією на Господа, мовляючи: Господь визволить нас і не подасть городу сього цареві Ассирийському на поталу.

31 Не слухайте Езекії! бо так говорить царь Ассирийський: Зробіте примирре зо мною й вийдіть до мене, й нехай всякий їсть виноград свій й смокви свої, й кожен нехай пє воду з колодязя свого,

32 Покіль я прийду та й займу вас у таку землю, що вашій землі рівна, у землю хлібню й винну, у землю багату на овоч і виноград, у землю маслини й меду, й будете жити, а не помрете. Оце ж не слухайте Езекії! бо він вас зводить, говорючи: Господь вирятує нас.

33 Хиба боги народів вирятували, кожен свою землю, з руки царя Ассирийського?

34 Де боги Ематові й Арпадові? де боги Сефарваїмові, Енині й Івині? Чи ж вирятували вони Самарію з руки моєї?

35 Котрий з усіх богів сих земель вирятував свою землю з руки моєї?

36 І мовчав народ і не відказували йому ні слова, бо мали наказ від царя: Не відповідайте йому.

37 І прийшов Еліяким Хелкієнко, начальник палати, та Себна, писарь, та й Йоах Асафенко, літописець, з роздертою одіжжю до Езекії, та й оповіли йому слова Рабсакові.

19

1 Почувши се царь Езекія, роздер одєжу на собі, обгорнувсь волосяним веретищем і пійшов у храм Господень.

² Еліякіма ж, начальника палати, та Себну, писаря, вкупі з значнішими сьвященниками, окритих веретищами, послав до пророка Ісаїї Амосенка.

³ І промовили вони до його: Так говорить Езекія: День смутку, лайки й сорому є день сей: прийшли сини до породу, та нема снаги вродити.

⁴ Може, почує Господь, Бог твій, усі слова Рабсакові, що його послав пан його, царь Ассирийський, зневажати живого Бога й поругати словами, що їх чув Господь, Бог твій. Благай же за тих, що zostались ще живими.

⁵ Як же прийшли слуги царя Езекії до Ісаїї,

⁶ Сказав їм Ісаїя: Промовте так до вашого пана: Так говорить Господь: Не лякайся тих речей, що чув еси, якими поругали мене слуги царя Ассирийського.

⁷ Отсе я пошлю в його такого духу, що він почує звістку й вернеться він у свою землю, й поляже в своїй землі од меча.

⁸ Коли вернувсь Рабсак назад, найшов царя Ассирийського, як облягав Либну, бо перечув, що той відойшов од Лакхиса.

⁹ Як довідався ж про Тиргаку, царя Етиопського, що говорили: Вирушив він, щоб воювати з тобою, послав знов послі до Езекії, сказати:

¹⁰ Промовте так до Езекії, царя Юдиного: Не давай твоему Богові, що на його вповаєш, баламутити тебе, думаючи: Єрусалим не буде подан цареві Ассирийському на поталу.

¹¹ Ти сам чував, що творили царі Ассирийські з усіма землями, розпростираючи на їх проклін, а ти б то від його вирятувався?

¹² Хиба ж боги народів, що їх мої предки в ніщо пообертали, вирятували їх, — як Гозан та Харан та Резеф та людей Еденських у Талассарі?

¹³ Де царь Ематський й царь Арпадський й царь пад

городом Сефарваїмом, Еною й Іввою?

14 Взявши ж Езекія письмо з рук поселських і прочитавши його, пійшов у храм Господень та й розгорнув його перед Господом,

15 І молився Езекія перед Господом і говорив: Господи, Боже Ізраїлів, що престолуєш над херувимами! ти один Бог над усіма царствами на землі; ти сотворив небо й землю.

16 Прихили, Господи, ухо твоє та й почуй; одкрий, Господи, очі твої, та й побач! Почуй же слова Сеннахирима, що прислав, щоб живого Бога зневажити!

17 Справді, Господи, царі Ассирійські попустошили народи й землі,

18 І повкидали богів їх ув огонь, та то не боги, а робота рук людських, дерево й камінь, тим і змогли їх понівечити.

19 Тепер же, Господи, вирятуй нас із руки його, щоб усі царства на землі зрозуміли, що ти, Господи, єдиний Бог!

20 І послав Ісаїя Амосенко до Езекії, сказати: Тако глаголе Господь, Бог Ізраїлів: Те, про що ти молився що до Сеннахирима, царя Ассирійського, я вислухав.

21 Оце те слово, що виповів Господь про його: Погордить тобою й посьміється з тебе дівця-дочка Сиону. Позадь тебе похитає головою дочка Єрусалиму.

22 Кого ж бо ти зневажав і поругав? Проти кого се голос ізняв ти, й так звисока глянув очима? На сьвятого Ізрайлевого!

23 Через послів твоїх ти глузував з Господа й сказав: У множестві возів моїх я взойшов на висоту гір, на ребра Ливану, та й рубав рослі кедри й найкрасші кипариси його, й добравсь аж до крайних гряниць його, до найгусчого саду його;

24 Я відкопував та випивав воду чужу, й сушив стопами ніг моїх всі потоки Єгипецькі.

25 Чи ти чував*, що я з давендавна чинив? Із давнешніх часів постановив я се, а тепер привів до того, що ти опустошуєш утвержені городи в купи румовищ.

26 А їх осадники в немочі, дрожать і в соромі. Вони мов трава у полі, мов никла зелень на криші, й збіжже загоріле, нім в колос убралось.

27 Чи сидиш ти, чи виходиш, чи входиш, усе я знаю, а й буянне твоє проти мене.

28 За твою сьмілість проти мене, та що твоя гординя дійшла до слуху мого, я тобі в ніздрі каблучку заправлю, й зубела мої у рот твій (заложу), й заверну тебе назад тою ж дорогою, якою прийшов еси.

29 І ось тобі (Езекію) знамено: Сього року їсти мете те, що маєте, а на другий рік самосївне, на третій же рік сїйте й жніте й насаджуйте виноградники й їжте вроджай їх.

30 І що позоставалось іще з Юдиного дому, пустить ізнов корінь внизу, й принесе плід угорі.

31 З Єрусалиму бо зийде (мов трава) останок, а те, що врятуєсь, із Сион-гори. Ревність Господа Сил небесних учинить се.

32 Тим то так говорить Господь про царя Ассирийського: У сей город він не ввійде, і стріли не пустить, й не закриться щитом він в приступі до його, й не насипле проти його валу.

33 По якій дорозі прийшов, по самій тій вернеться, не ввійде в сей город, — говорить Господь.

34 Город сей я берегти му, щоб урятувати його задля себе й задля раба мого Давида.

35 І сталось: однієї ночі прийшов ангел Господень

---

* 19:25 Се говорить Господь.

та й положив трупом ув Ассирийському таборі сто вісімдесять і п'ять тисяч; і як повставали рано вранці, аж ось самі мертві тіла.

³⁶ І рушив Сеннахирим, царь Ассирийський, та й пішов і вернувсь, та й сів у Ниневії.

³⁷ І як молився він у храму свого бога Нисроха, убили його мечем сини його, Адрамелех та Шарезер, і повтікали в Арарат-землю, а син його Асардан зробився царем намість його.

20

¹ Того часу занедужав Езекія на смерть. І прийшов до його пророк Ісаїя Амосенко, й рече до його: Так говорить Господь: Упорядкуй дом твій, бо вмреш, не одужаєш.

² І повернув він лице своє до стіни й молився Господеві сими словами:

³ Ой Господи! спогадай же, що я ходив вірно й з щирим серцем перед обличчям твоїм, і чинив праведне в очах твоїх. Та й заплакав Езекія в голос.

⁴ Ісаїя ж не покинув іще середнього переддвірку, аж ось прийшло до його таке слово Господнє:

⁵ Вернись та промов до Езекії, князя народу мого: Тако гляголе Господь, Бог предка твого Давида: Почув я молитву твою й побачив сльози твої. Оце ж я оздоровлю тебе: на третій день підеш у храм Господень.

⁶ І прибавлю тобі віку п'ятнадцять років; до того вирятую тебе й сей город із потали царя Ассирийського, й захищати му сей город задля себе й задля раба мого, Давида.

⁷ І сказав Ісаїя: Принесіть вязанку фіг'. І взяли й приложили на боляк, і він оздоровів.

⁸ Езекія ж промовив до Ісаїї: Яке ж знамено тому, що Господь оздоровить мене та що на третій день пійду в храм Господень?

⁹ І відказав Ісаїя: Ось що буде тобі ознакою від Господа, що справдить Господь обіцянку свою: Чи нехай тінь на десять ступнів стане даліше, чи нехай на десять ступнів вернеться?

¹⁰ І відповів Езекія: Не трудно пройти їй десять ступнів наперед, ні! нехай на десять ступнів назад вернеться.

¹¹ І взивав пророк Ісаїя до Господа, й завернув він тінь по ступенях, що на них уже була перейшла на сонцевказові Ахазовому, на десять ступнів назад.

¹² Того часу прислав Бєродах Баладан Валаданенко, царь Вавилонський, письма й подарунки Езекії, бо він чув, що Езекія був нездужав.

¹³ І зрадів Езекія послами й показав їм склади свої, срібло й золото й пахощі й дорогі масті й вєсь зброївний дом свій, й все, що в його скарбівнях було: не було нічого такого, чого б не показав їм Езекія у своїй палаті й у всьому господарстві своїму.

¹⁴ І прийшов пророк Ісаїя до царя Езекії, й спитав у його: Що сі люде говорили й звідки прийшли вони до тебе? І відказав Езекія: Із далекої землі прийшли вони, з Вавилону.

¹⁵ Тоді спитав: Що бачили вони в дому твоему? І відповів Езекія: Бачили все, що є в моїй палаті; нема ні однієї річи в скарбівнях моїх, якої б я не показав їм.

¹⁶ І сказав Ісаїя до Езекії: Вислухай слово Господне:

¹⁷ Прийде час, що все, що є в твоїй палаті й що твої батьки до сього дня збирали, буде перевезено в Вавилон; нічого не зостанеться, — глаголе Господь.

¹⁸ А з твоїх синів, що вийдуть із тебе, що ти появиш, візьмуть, і будуть вони скопцями в палаті

царя Вавилонського.

¹⁹Езекія ж промовив до Ісаїї: Слово Господнє, що ти переказав, благає. І додав: Нехай же буде мир і гаразд у дні мої.

²⁰Проче про Езекію й про всі його хоробрі дії, та як він зробив став і водопровід, і провів у город воду, те прописано в літописі царів Юдиних.

²¹І спочив Езекія з батьками своїми, а син його Манассія став царем намість його.

21

¹Було Манассієві дванайцять год віку, як він став царем, а пятьдесять і пять год царював він у Єрусалимі. Матір його звалась Хевзиба.

²І чинив він неправедність в очах Господніх і гидоти тих народів, що їх Господь попроганяв із перед синів Ізрайлевих.

³І построїв знов висоти, що батько його Езекія поруйнував був, побудував жертівники Баалові, й позаводив дуброви, як робив Ахаб, царь Ізраїлський, й поклонявся усьому (зоряшньому) військові небесному, й служив йому.

⁴Поробив також жертівники й в храму Господньому, що про його сказав Господь: В Єрусалимі положу ім'я моє.

⁵І построїв в обох дворах храму Господнього жертівника всьому військові небесному.

⁶І провів сина свого через огонь, і ворожбитував та віщував, і позаводив викликачів мертвих і знахорів; багацько чинив такого перед Господом, чим запалював гнів його.

⁷І поставив боввана Астарті, що його зробив, у храмі, що про його говорив Господь Давидові й синові його Соломонові: В сьому храмі, й в Єрусалимі, що

його вибрав я зміж усіх поколінь Ізрайлевих, положу я ім'я моє по вічні часи;

⁸ І не допущу більш нозі Ізрайлитянина рушитись із землі, що наділив отцям їх, аби тільки вони дбали чинити, як я приказав їм, і по закону, що заповідав їм раб мій Мойсей.

⁹ Та вони не послухали; а Манассія довів їх до того, що чинили ще гірше ніж ті народи, що їх вигубив Господь зперед лиця синів Ізрайлевих.

¹⁰ І глаголав Господь через рабів своїх, пророків сими словами:

¹¹ За те, що Манассія, царь Юдейський, чинив такі гидоти, гірші над усе, що чинили Аморії, що перш його були, й самого Юду довів до гріхів своїми ідолами,

¹² За те — так говорить Господь, Бог Ізраїлів — наведу я таке лихо на Єрусалим і на Юду, що в усякого, хто почує про се, дзвеніти ме в обох ушах.

¹³ Я протягну на Єрусалим мір'яльного шнура, як колись на Самарію, й вагу дому Ахабового, й витру Єрусалим так, як витирають полумисок, та й перевертають, обтерши;

¹⁴ І відкину останок насліддя мого, й подам їх ворогам їх на поталу, й будуть вони всім ворогам своїм лупом і здобиччю,

¹⁵ За те, що вони чинили неправедність в очах моїх, і гнівили мене, з того часу, як їх отці вийшли з Єгипту, та й по сей день.

¹⁶ До того ще пролив Манассія дуже багацько безвинної крові, так що сповнив нею Єрусалим від краю до краю, oprіч тієї провини, що привів Юду до гріха — чинити зло в очах Господніх.

¹⁷ Проче про Манассію й про все, що він чинив, і про його гріхи, що він укоїв, се прописано в літописі царів Юдиних.

18 І опочив Манассія з батьками своїми, й поховано його при домі його в саду Уззи. А син його Аммон настав царем намість його.

19 Двайцять і два годи було віку Аммонові, як він став царем, а два роки царював у Єрусалимі. Матір його звалась Мешуллемета Харузівна, з Ятби.

20 І чинив він несправедне в очах Господніх, як чинив отець його Манассія,

21 І ходив по тій самій дорозі, по якій ходив отець його, й служив ідолам, тим, що служив отець його, й поклонявся їм,

22 І відступив од Господа, Бога отців своїх, і не ходив дорогою Господньою.

23 І змовились слуги його проти його, та й убили царя в його палаті.

24 Люд же перебив усіх, що змовились були проти царя Аммона, й поставив народ сина його Йосію царем намість його.

25 Проче про Аммона, що він чинив, прописано в літописі царів Юдиних.

26 І поховали його в гробовищі його в саду Уззи, а син його Йосія став царем намість його.

22

1 Вісім год було Йосії, як він настав царем, а трийцять і один рік царював у Єрусалимі. Матір його звали Едида Адаївна, з Бозкафи.

2 І чинив він те, що було Господеві до вподоби, й ходив як раз дорогою предка свого Давида й не хибив з неї ні праворуч, ні ліворуч.

3 У вісімнайцятomu ж році царя Йосії послав царь писаря Шафана, сина Азалііного, Мешулламенка, у храм Господень, повеліваючи:

4 Йди до первосвященника Хелкії, нехай він перелічить гроші, що приношено в храм Господень, і що сторожі порогові зібрали від народу,

5 І нехай передадуть їх наставникам ремісників, приставленим до храму Господнього, а сі нехай роздадуть їх робітникам в дому Господньому на направу попсованого в храму,

6 Теслям, каменотесам та мурарям, та й на закуп дерева й тесаного каміння до направи храму;

7 Однакже не потребувати від них рахунку з грошей переданих у їх руки, бо вони орудують чесно.

8 І сказав первосвященник писареві Шафанові: Я знайшов книгу закону в дому Господньому. І подав Хелкія Шафанові книгу, й той читав її.

9 І вернувся писарь Шафан до царя, й здав цареві справу, говорячи: Слуги твої взяли гроші, що знайшлись у храму, й передали їх наставникам над роботами, приставленим до храму Господнього.

10 І оповідав писарь Шафан цареві: Сьвященник Хелкія дав мені книгу. І читав її Шафан перед царем.

11 Почувши царь слова книги закону, роздер одежу на собі.

12 І повелів царь сьвященникові Хелкії та Ахикамові Шафаненкові, та Ахборові Михеєнкові, та писареві Шафанові, та Асаїї, слугі царському, говорячи:

13 Ійдіте й поспитайте Господа за мене й за нарід і за всю Юдею що до слів сієї книги, що знайдено; великий бо гнів Господень запалав на нас за те, що батьки наші не слухали словес книги сієї, щоб так притьма чинити, як нам приписано.

14 І пійшов сьвященник Хелкія з Ахикамом, Ахбором, Шафаном й Асаїєю до пророциці Олдами, жони Шалумової, сина Тикви Хархасенка, доглядника одеж, — жила ж вона в Єрусалимі, в другій часті — й розмовляли вони з нею.

¹⁵ І промовила вона до них: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіте чоловікові, що вас до мене послав:

¹⁶ Тако глаголе Господь: Ось я наведу лихо на се місце й на осадники його, — всі погрози в книзі, що прочитав царь Юдейський.

¹⁷ За те, що покинули мене та й кадять иншим богам, щоб мене підпалювати на гнів усіма вчинками рук своїх, запалав гнів мій проти місця сього та й не погасне.

¹⁸ Цареві ж Юдейському, що вас послав поспитати Господа, скажіте: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що до слів, які ти чув:

¹⁹ Що твоє серце помякшало й ти впокорився перед Господом, як почув еси, що я висказав проти сього місця й осадників його, що вони викличуть страх і прокляття, та що роздер еси одержу на собі й плакав передо мною, за се й я вислухав тебе, — говорить Господь.

²⁰ Оце ж я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти спочнеш в твоєму гробовищі в мирі, а очі твої не побачать всіх злигоднів, що я наведу на се місце. І принесли вони цареві відповідь.

23

¹ І послав царь послы, й позбирали вони до його всіх знатніх Юдейських і Єрусалимських.

² І пішов царь у храм Господень і всі мужі Юдейські й всі осадники Єрусалимські з ним, і святих і пророки й весь люд від малого до великого. І прочитав у слух їм всі словеса з книги закону, що знайдено в Господньому храму.

³ Потім став царь на ступені та й постановив завіт перед Господом, що ходити муть вони слідом за Господом і пильнувати муть його заповідей й об'явів, і встанов його з усього серця й з усієї душі, щоб

виконувати слова завіту сього, написані в цій книзі. І весь нарід ввійшов у завіт.

⁴ І повелів царь первосвященникові Хелкії й низшим сьвященникам та придвернім сторожам повиносити з храму Господнього весь посуд, що пороблено про Баала та Астарту й про все військо небесне, й попалив те за Єрусалимом у долині Кедрон, а попіль велів повивозити в Бетель.

⁵ І повідставляв ідолські жерці, що понаставляли були царі Юдейські, щоб кадили по висотах у городах Юдиних і в Єрусалимських околицях, та що палили кадила Баалові, сонцеві, місяцеві, планетам і всьому військові небесному;

⁶ І повелів винести Астарту з храму Господнього за Єрусалим на Кедрон-долину, та й спалити коло потоку Кедрону, й розбити її на порошок, порошок же розсипати по гробах простого люду.

⁷ Далій збурих доми блудничі коло храму Господнього, де жєнщини ткали занавіси для Астарты.

⁸ І повиводив усіх жерців із Юдиних городів і посквернив висоти, де жерці курили кадило, від Геви до Берсабії, й поруйнував висоти — тую, що коло ввіходу городского голови Йозуї, й тую, що ліворуч у міських воріт.

⁹ Впрочім висотні жерці не приносили жертов на жертівникові Господньому в Єрусалимі, а їли тільки неквашений хліб вкупі з братєм своїм.

¹⁰ Посквернив і Тофет, що на долині синів Еннома, щоб ніхто не проводив сина свого чи дочку свою через огонь Молохові.

¹¹ Далій знехтував коні, що царі Юдейські ставляли сонцеві навперід ввіходу в храм Господень коло сьвітлиць скопця Нетан-Мелеха, в Фаруримі, колєсницї ж сонцеві попалив огнем.

12 І жертівники на даху горішньої сьвітлиці Ахазової, що їх поставляли були царі Юдейські, й жертівники, що поставляв Манассія ув обох переддвірках храму Господнього, порозвалював царь і покидав, а порох із них покидав у Кедрон-потік.

13 І висоти перед Єрусалимом по правому боці од Оливної гори, що построїв був Соломон, царь Ізраїльський, Астарті, гідоті Сидонській, та Хамосові, гідоті Моабійській, та Милхомові, гідоті Аммонійській, повелів царь посквернити;

14 Порозбивав і кам'яні стовпи (боввани) й повирубубав дуброви й закидав їх урочища людськими кістми;

15 Та й жертівника у Бетелі, й висоту, що построїв Еробоам Набатенко, що ввів Ізраїля в гріхи, — й сього жертівника й висоту він збурих і спалив, і стер на порох, та спалив і дуброву.

16 Озирнувшись ж Йосія, побачив гроби, що були на горі, й послав позабирати з гробів кості, й попалив їх на жертівнику та й опоганив його, по слову Господньому, сказаному чоловіком Божим, що сі речі наперед проповів.

17 І промовив (Йосія): Що се за пам'ятник, що я там бачу? Міські ж люде відказали йому: Се гроб Божого чоловіка, що прийшов був із Юдеї й сі речі прорік, що ти починив еси над жертівником Бетелським.

18 І повелів: Не займайте його! Ніхто не трівож костей його! От і zostавили кості його як і кості пророка, що приходив із Самарії.

19 До того ж порозвалював Йосія зборища висот по городах Самарійських, що построїли були царі Ізраїльські, прогніваючи Господа, й вдіяв з ними те саме, що зробив у Бетелі.

20 І повбивав всіх висотніх жерців, що там були при жертівниках, та й попалив на них людські кості. Тоді

вернувсь у Єрусалим.

21 І повелів царь усьому народові, кажучи: Сьвяткуйте Господеві, Богу вашому, паску, як прописано в цій книзі закону;

22 Бо не сьвятковано такої паски від суддівських часів, що судили Ізраїля, й по всі часи царів Ізраїльських і царів Юдейських;

23 Аж у вісімнадцятому році царювання Йосіїного сьвяткували сю паску Господеві в Єрусалимі.

24 І повигублював Йосія ще й викликачів мертвих, й чарівників, терафими й ідоли й всі ті гидоти, які були в землі Юдейській і в Єрусалимі, щоб ввійшли в силу слова закону, написані в книзі, що знайшов у храму Господньому сьвященник Хелкія.

25 І не було рівні йому між царями, перед ним, хто б обернувся так з усього серця, з усієї душі й з усієї сили до Господа, притьма по закону Мойсейовому, та й після його не встав йому рівня.

26 Однак же Господь не відложив гніву великої досади своєї, що запалав проти Юди за всі розярювання, якими підпалював його на гнів Манассія.

27 І рече Господь: Віддалю й Юду від лица мого, як віддалив Ізраїля, й відкину від себе город сей, Єрусалим, що вибрав я, й храм, що про його я сказав: імя моє там пробувати ме.

28 Проче про Йосію й про все, що він чинив, прописано в літописі царів Юдейських.

29 За його часу вирушив Фараон Нехао, царь Египецький, проти царя Ассирийського на Ефрат-ріку. І двинув зустріч йому царь Йосія, і той вбив його в Мегиддоні, скоро побачив його.

30 І повезли його мертвого слуги його з Мегиддону, й привезли в Єрусалим, і поховали його в гробовищі

його. І взяв народ землі Йоахаза, сина Йосііного, та й помазали його й зробили його царем намість отця його.

³¹ Двадцять і три годи віку було Йоахазові, як став він царем, а три місяці царював у Єрусалимі. Матір його звалась Хамуталь Ереміївна, з Ливни.

³² І чинив він те, що Господеві не до вподоби, притьма так, як передки його чинили.

³³ Фараон же Нехао задержав його в неволі в Ривлі, в країні Ематській, щоб не царював у Єрусалимі, й наложив на землю грошевої кари сто талантів срібла й талант золота.

³⁴ І зробив Фараон Нехао Елиякіма, Йосієнка царем намість отця його Йосіі, та й перемінив ім'я його на Йоакіма, а Йоахаза взяв і відвів у Єгипет, де він і вмер.

³⁵ І давав Йоаким Фараонові срібло й золото. Він розцінював землю, щоб виплачувати Фараонові, скільки приказував. Від кожного з народу землі, як кого ціновано, брав срібло й золото, щоб виплачувати Фараонові Нехао.

³⁶ Двадцять і п'ять год було віку Йоакимові, як він став царем, а одинадцять літ царював у Єрусалимі. Матір його звали Зебудда Федаївна, з Руми.

³⁷ І чинив він те, що Господеві не до вподоби, притьма як предки його чинили.

24

¹ За його часу напав Навуходонозор, царь Вавилонський, й Йоаким був його підневоленим три годи, та потім відпав од нього.

² І насилав Господь на нього ватаги Халдеїв і ватаги Сирийців, і орди Моабіїв та орди Аммоніїв, — напускав їх на Юду, щоб витратити його, по слову Господньому, що виповідав через слуги свої пророки.

3 По приказу Господньому склалось воно над Юдою, щоб відкинути його од лица свого задля гріхів Манасіїних, за все, що він коїв;

4 Та за кров безвинних, що проливав, так що сповнив Єрусалим безвинною кровю, — сього не схотів Господь простити.

5 Инше про Йоакима й про все, що він чинив, прописане в літописі царів Юдиних.

6 І спочив Йоаким із батьками своїми, а його син Ехонія став царем намість його.

7 Царь же Єгипецький не рушав більш із землі своєї, бо царь Вавилонський забрав усе від Єгипецького потока та й до Евфрат-ріки, що було царя Єгипецького.

8 Вісімнадцять год віку було Ехонії, як він настав царем, а три місяці царював він у Єрусалимі. Матір його звали Нехушта Елиатанівна, з Єрусалиму.

9 І чинив він таке, що Господеві не до вподоби, притьма як чинив отець його.

10 Того часу підступили слуги Навуходонозорові, царя Вавилонського, під Єрусалим, і город опинився в облязі.

11 І прийшов Навуходонозор, царь Вавилонський, під город, як слуги його облягали його.

12 І вийшов Ехонія, царь Юдейський, до царя Вавилонського, він і мати його й слуги його, князі його й скопці його, — й узяв його царь Вавилонський, на восьмому році свого царювання;

13 І повивозив усі скарби з храму Господнього й скарби з царської палати; та й порозбивав увесь посуд золотий, що поробив Соломон, царь Ізраїльський, у храму Господньому, по слову Господньому;

14 І вивів увесь Єрусалим у полон, усіх князів, і все хоробре військо — десять тисяч, до того всі теллі й слюсарі: нікого не зосталось опріч убогих людей

землі.

¹⁵ І одвів він Ехонію в Вавилон, і матір цареву й жінок царевих і скопців його, й знатніх землі позаймав у полонь з Єрусалиму в Вавилон.

¹⁶ До того й усіх спосібних до зброї сім тисяч, і ремісників тисячу, — всіх мужів сильних і хоробрих позаймав царь Вавилонський в неволю у Вавилон.

¹⁷ І зробив царь Вавилонський дядька його Матанію намість його царем, та й перемінив ім'я його на Седекію.

¹⁸ Двайцять і один рік віку було Седекії, як зроблено його царем, а одинайцять год царював він у Єрусалимі. Матір його звалась Хамуталь Єреміївна, з Либни.

¹⁹ І чинив він неправедність в очах Господніх, притям'я як чинив Йоаким.

²⁰ Гнів Господень був над Єрусалимом та над Юдою такий, що він відкинув їх від обличчя свого. І одпав Седекія од царя Вавилонського.

25

¹ І сталось: у девятому році свого царювання, у десятому місяці, в десятий день місяця, прийшов Навуходонозор, царь Вавилонський, з усією військовою потугою своєю під Єрусалим та й обліг його, й насипав кругом його обляговий вал.

² Сим робом опинився город ув облязі до одинайцятого року царя Седекії.

³ На девятий день місяця опанувала голоднеча город і люде не мали що їсти.

⁴ І зроблено проломину в городі, й втекли всі воївники у ночі кріз ворота між двома мурами, що коло царського саду, (Халдеї ж облягали город навкруги) — та й царь утік дорогою на рівнину пустині.

5 Військо ж Халдейське погналось за царем, та й наздогнали вони його в Ерихонському степу, тим часом як його військо покинуло його.

6 І вхопили царя та й повели його до царя Вавилонського в Риблу, а сей вирік йому засуд:

7 Закололи синів Седекіїних перед очима його, Седекію ж осліпили, закували в кайдани, та й повели в Вавилон.

8 У пятому ж місяці, на семий день місяця, — се є в девятнайцятому році Навуходонозоровому, царя Вавилонського прибув Навузардан, отаман приборників, слуга царя Вавилонського, в Єрусалим,

9 Та й спалив храм Господень і царську палату й усі будинки в Єрусалимі;

10 І мури навкруги Єрусалиму зруйнували всі полки Халдейські, що були з отаманом над приборниками.

11 А останок люду, що зоставались у городі, та втекачі, що повтікали були до царя Вавилонського, й прочий народ простий вивів Навузардан, отаман приборників;

12 Тільки немногих убогих людей у землі зоставив отаман приборників виноградарями та пахарями.

13 Мідяні ж стовпи, що були в храму Господньому й підніжжя, й море мідяне, що в домі Господньому, порозбивали Халдеї та й позабірали мідь із них у Вавилон;

14 Позабірали й казани, лопатки, ножі, миски й увесь мідяний посуд, що його вживано при службі;

15 І кадїлницї й чаші, — що тільки було з золота й срібла, побрав отаман приборників.

16 Стовпи два, море одно, й підніжки, що поробив Соломон до храму Господнього, — мідї з усього знаряддя не було ваги.

17 Вісімнайцять локот був заввишки один стовп, а зверху його був вінець мідяний, а заввишки був вінець трьох локот, і сіти й гранатові яблучка навкруги вінця — все мідяне; те ж саме й на другому стовпі з сіткою.

18 І взяв отаман прибічницький первосвященника Сераю, й второго священника Зефанію, й трьох придверників.

19 А з городу взяв одного скопця, що був приказчиком над військовими людьми, та п'ятьох ізміж невідступних прибічників царських, і головного писаря військового, що записував людей до військової служби, та шістьдесят чоловіка з народу землі, що находились в городі.

20 Оціх то побрав Навузардан, отаман прибічницький, та й повів їх до царя Вавилонського в Ривлу;

21 А царь Вавилонський повелів їх повбивати в Ривлі в Емат-країні. І переведені Юдеї з землі своєї.

22 Над тими ж, що позоставляв у Юда-землі, Навуходонозор, царь Вавилонський, поставив начальником Годолію Ахикаменка Сафанового.

23 Як же почули всі військові отамани з військовими людьми, що царь Вавилонський настановив Годолію, то й зібрались усі до Годолії в Массифу, а то: Ісмаїл Нетанієнко, та Йоханан Карєєнко та Серая Танхуметенко з Нетофата, та Езанія Маахитієнко, з своїми людьми.

24 І закликав їх і людям їх Годолія, кажучи: Не лякайтесь служити Халдеям, осідайтесь у землі й бувайте підневоленити цареві Вавилонському, а буде вам добре.

25 Та смого місяця появивсь Ісмаїл Нетанієнко, сина Елисамова, з царського роду, а з ним десять чоловіка, й вбив Годолію, і він умер, а також і Юдеїв

та Халдеїв, що були при йому в Массифі.

²⁶ Тоді рушив увесь люд од найменшого до найбільшого вкупі з військовим отаманнем та й відправились у Єгипет, боялись бо Халдеїв.

²⁷ І сталося в трийцять семому році невольництва Ехонієвого, царя Юдейського, у дванайцятому місяці, двацять семого дня місяця, Евилмеродах, царь Вавилонський, в році, як почав царювати, вивів Ехонію, царя Юдиного, з темниці;

²⁸ І розмовляв з ним миролюбно, й поставив його престол вище престола інших царів, що були в нього в Вавилоні;

²⁹ І перемінив невольницьку одіж його, й трапезував він раз-у-раз в присутті його, поки й жив на світі.

³⁰ І харчове його — щоденне харчове — давано йому від царя на кожний день по всі дні життя його.

Біблія свободи
The Holy Bible in Ukrainian, Freedom Bible updated
from translation by P. Kulish and I. Pulyu

Public Domain

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Panteleimon Kulish

Contributor: Ivan Semenovych Nechui-Levytsky, Ivan Pavlovych Pulyu

Повідомте про помилки тут: <https://forms.gle/PAo2uKZqCNnoZGDe7>

2025-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Jan 2025 from source files
dated 9 Jan 2025

1d4fcb6c-e42a-5d5b-a622-85571c976358